

Міністерство освіти і науки України

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ВІРТУАЛЬНИЙ МОВНИЙ ЛАНДШАФТ ЦЕРКОВНИХ ШКІЛ
ЗАКАРПАТТЯ**

МЕЙСАР КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

Студентка II-го курсу

Освітня програма «Мова і література угорська»

Спеціальність 035 «Філологія» 035.071 «Мова і література угорська»

Рівень вищої освіти: магістр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 96 / 02.10. 2023.

Науковий керівник:

Кормочі Золтан Золтанович

доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри

Берегсасі Аніко Ференцівна,

зав. кафедри, доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота
ВІРТУАЛЬНИЙ МОВНИЙ ЛАНДШАФТ ЦЕРКОВНИХ ШКІЛ
ЗАКАРПАТТЯ

Рівень вищої освіти: магістр

Виконавець: студентка II -го курсу

Мейсар Катерина Юрївна

Освітня програма «Мова і література угорська»

Спеціальність 035 «Філологія» 035.071 «Мова і література угорська»

Науковий керівник: **Кормочі Золтан Золтанович**

доктор філософії, доцент

Рецензент: **Петгев Йожеф**

доктор наук, професор

Дудич Катерина Іванівна

доктор філософії, доцент

Берегове
2024

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

**KÁRPÁTALJA EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ ISKOLÁINAK
VIRTUÁLIS NYELVI TÁJKÉPE**

Magiszteri dolgozat

Készítette: Mészár Katalin

MA II. évfolyamos magyar nyelv és irodalom

szakos hallgató

Témavezető: Dr. Karmacsi Zoltán

PhD, docens

Recenzens: Prof. Dr. Pethő József

PhD, egyetemi tanár

Dr. Dudics Katalin

PhD, docens

ЗМІСТ

I.	ВСТУП.....	6
1.1	Предмет і мета роботи.....	7
1.2	Графік роботи	8
II.	ПОНЯТТЯ МОВНОГО ЛАНДШАФТУ.....	9
2.1	Що таке мовний ландшафт?	9
2.2	Мовний ландшафт школи	10
2.3	Використання мов в інтернеті	11
2.4	Дослідження мовних ландшафт та інтернет	12
2.5	Веб-сайти та соціальні мережі	13
III.	ПУНКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	15
3.1	Ліцей с. Велика Добронь	15
3.2	Ліцей с. Пийтерфолво	16
3.3	Ліцей с. Великі Береги	16
3.4	Ліцей с. Тячів	18
3.5	Ліцей м. Мукачево	19
3.6	Ліцей м. Карачин	19
IV.	ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ.....	21
4.1	Методи дослідження	21
4.2	Віртуальний мовний ландшафт Реформацького Ліцею с. Велика Добронь	21
4.3	Віртуальний мовний ландшафт Реформацького Ліцею с. Пийтерфолво	29
4.4	Віртуальний мовний ландшафт Реформацького Ліцею с. Великі Береги	34
4.5	Віртуальний мовний ландшафт Реформацького Ліцею с. Тячів	40
4.6	Віртуальний мовний ландшафт Ліцею м. Мукачево	46
4.7	Віртуальний мовний ландшафт Ліцею м. Карачин	51
V.	ВИСНОВКИ.....	56
	ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА.....	59
	ІНТЕРНЕТНІ ДЖЕРЕЛА.....	64
	РЕЗЮМЕ	65
	ДОДАТКИ.....	67
	ДОДАТКИ.....	69
	ДОДАТКИ.....	69

TARTALOMJEGYZÉK

I.	BEVEZETÉS.....	6
1.1	A munka tárgya és célja.....	7
1.2	A munka ütemezése.....	8
II.	A NYELVI TÁJKÉP FOGALMA	9
2.1	Mi a nyelvi tájkép?	9
2.2	Iskolai nyelvi tájkép	10
2.3	Internetes nyelvhasználat.....	11
2.4	Nyelvitájkép-kutatások és az internet.....	12
2.5	Honlapok és közösségi oldalak.....	13
III.	VIZSGÁLT KUTATÓPONTOK.....	15
3.1	Nagydobronyi Református Líceum	15
3.2	Tiszapéterfalvi Református Líceum	16
3.3	Nagyberegzi Református Líceum.....	16
3.4	Técsői Református Líceum.....	18
3.5	Munkácsi Szent István Líceum.....	19
3.6	Karácspfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum.....	19
IV.	AZ EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA	21
4.1	A kutatás módszere.....	21
4.2	A Nagydobronyi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe.....	21
4.3	A Tiszapéterfalvi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe.....	29
4.4	A Nagyberegzi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe	34
4.5	A Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum virtuális nyelvi tájképe.....	40
4.6	A Munkácsi Szent István Líceum virtuális nyelvi tájképe	46
4.7	A Karácspfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum virtuális nyelvi tájképe.....	51
V.	ÖSSZEFOGLALÁS	56
	FELHASZNÁLT IRODALOM	59
	INTERNETES FORRÁSOK.....	64
	PE3IOME	65
	KÉPJEGYZÉK	67
	ÁBRAJEGYZÉK	69
	TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	69

I. BEVEZETÉS

Egy olyan korban élünk, ahol bárhová nézünk, információk ezrei áramlanak felénk. Ez a tény már önmagában is rámutat arra, mekkora jelentőséggel bír a nyelvi tájkép a mindennapokban, mivel minden, ami körülvesz minket, amit érzékelünk, mind hatással van a gondolkodásunkra, így a nyelvhasználatunkra is. A XXI. században kiemelt figyelmet kell fordítanunk a virtuális világra, mivel a fiatal, sőt már az idősebb generációk is az őket érő ingerek jelentős százalékát valamilyen elektronikai, kommunikációs eszközön, közösségi platformokon keresztül kapja.

Az iskoláknak különösen fontos szerepük van a nyelvi fejlődés, illetve alakulás szempontjából, mivel a fiatalok, a jövő nemzedéke itt formálódik leginkább. „Az iskolában található vizuális elemek fogyasztása tehát szintén több ezer órás elfoglaltság egy diák számára az évek során – nem mindegy tehát, milyen egy iskola nyelvi kultúrája” – írja Szabó Tamás Péter (Szabó 2013a).

Ez napjainkban kiváltképpen igaz az iskolák által közösségi oldalakon, honlapokon közzelt médiatartalmakra is, mivel a diákok naponta több órát töltenek különböző közösségi oldalak böngészésével, így gyakran az online térben járnak utána a számukra szükséges iskolával kapcsolatos információknak is.

Kárpátalja nyilvános terének többnyelvűsége komoly múlttal rendelkezik. A közterületeket már a XX. század első felében is többnyelvűség jellemezte (Csernicško 2013, 2019). A nyelvi tájképet, mint koncepciót, többnyire olyan területek, települések elemzésekor használják, ahol egymástól eltérő nyelvi-kulturális háttérű közösségek élnek együtt (Bartha-Laihonen-Szabó 2013: 15). A kárpátaljai iskolák ezért is tekinthetők kiváló kutatópontoknak, mivel az iskolák közegére és az ott tanuló diákokra jellemző az etnikai sokszínűség.

Az iskolai környezet, valamint az iskolák által online térben közzétett tartalmak és az itt megjelenő nyelvi elemek nagy mértékben közvetítenek nyelvi és kulturális értékeket, elveket és ideológiákat, ezért a munkám ezeknek a virtuális platformoknak az elemzésére fókuszál.

Ezt a kutatási témát elsősorban azért választottam, mert fontosnak tartom a fiatalok nyelvi fejlődését, így a kutatás által reális képet kaphatok az őket érő vizuális, nyelvi hatásokról, melyek a közvetlen környezetükből, a „második otthonukból” érik őket. Véleményem szerint az adott téma olyan kutatási témakörök közé tartozik, amelyek

eredményei hasznos információval szolgálhatnak az iskolák helyzetével, attitűdjével, nyelvhasználati szokásaival, illetve az állam oktatáspolitikájának hatásával kapcsolatban.

1.1 A munka tárgya és célja

Magiszteri munkámban Kárpátalja egyházi fenntartású iskoláinak, név szerint a Nagydobronyi Református Líceum, Nagyberegi Református Líceum, Tiszapéterfalvi Református Líceum és Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum, valamint a Munkácsi Szent István Líceum és a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum nyelvi tájképét vizsgálom és elemzem.

A kutatásomban a fent megnevezett intézmények közösségi felületein (hivatalos honlap és facebook) az elmúlt néhány évben megjelenő bejegyzések mintavételével dolgozom. Ezen bejegyzések szöveges tartalmának statisztikai elemzésére és összehasonlító vizsgálatára hagyatkozom. Ezen kívül megvizsgálom a felületek metanyelvi információit. Következtéseimet az ezen témában folyó kutatások tágabb összefüggésébe is el kívánom helyezni. Emellett azt is figyelemmel kísérem, hogy milyen arányban érkeznek reakciók és kommentek az ukrán és a magyar nyelvű közleményekre. Vizsgálatomat az intézmények hivatalos Facebook-oldalán végzem, így arra is kitérek, milyen az oldal vizuális összképe, tehát megvizsgálom, milyen képeket tesznek közzé, mivel, ha egy táblán szövegen kívül illusztrációk is vannak, azokat is kifejezetten fontos elemezni (Bartha-Laihonen-Szabó 2013: 16).

A kutatás módszere az online térben való folyamatos megfigyelés, tehát az oldalak mindennapos nyomon követése, annak feljegyzése, hogy milyen bejegyzések, cikkek és hozzászólások jelennek meg az intézmények hivatalos oldalain. Az adatokat képernyőképek készítésével rögzítettem, a további adatokat pedig Microsoft Word táblázatokban jegyeztem fel, ezek után a begyűjtött adatokat elemeztem.

A kutatás tervezésekor a következő hipotéziseket fogalmaztam meg:

- minden általam vizsgált iskola hivatalos oldalán egyaránt található ukrán és magyar nyelvű bejegyzések;
- az iskolák online felületein nagyobb százalékban jelennek meg magyar nyelvű bejegyzések;
- az oldalakat követők nagyobb mértékben reagálnak magyar nyelvű bejegyzésekre, hirdetésekre, cikkekre;

- a honlapon, illetve facebook-oldalon rendszeresen jelennek meg vallási tartalmú bejegyzések és szimbólumok, melyek nagyobb arányban magyar nyelven jelennek meg;
- az ukrán nyelvű szövegek terjedelme kisebb, mint a magyar nyelvű szövegeké.

1.2 A munka ütemezése

Kutatásomat az alábbi munkarend alapján tervezem elvégezni:

- Adatgyűjtés előkészítése: az iskolák honlapjainak és hivatalos facebook-oldalainak felkeresése, mindennapos nyomon követése;
- Adatfeldolgozás: az online térből beszerzett adatok összesítése;
- Az adatok többszemponú kiértékelése, elemzése.

A munkám, azon belül a kutatásom újszerű, mivel Kárpátalja egyházi iskoláinak virtuális nyelvi tájképének online térben való vizsgálatát nem végezte senki. Folyamatosan bővülnek azok a módszerek, amelyek az online térben való nyelvi tájkép vizsgálatával foglalkoznak, mivel már jóval korábban is igényt tartottak az elméleti és módszertani keretek kibővítésére, annak érdekében, hogy a világ más-más pontjain alkalmazni tudják azokat (Shohamy-Gorter 2009: 4)

II. A NYELVI TÁJKÉP FOGALMA

2.1 Mi a nyelvi tájkép?

Ahhoz, hogy egy kisebbségi nyelv tekintélye folyamatosan növekedjen, szükség van arra, hogy minél több helyen láthatóvá váljon, például reklámtáblákon, vagy bármilyen más feliraton (Beregszászi, 2005: 158). Ebből fakadóan egy önálló kutatási terület alakult ki az elmúlt évtizedekben a vizuális nyelvhasználat kutatásának céljából „nyelvi tájkép” címszó alatt. Ez a kutatási terület abból indul ki, hogy a nyilvános tereken megjelenő nyelvek szimbolikus funkcióval bírnak, és mindez hatással van az emberek nyelvhez való viszonyulásukra. Ezért a nyelvi tájképet vizsgálók azt kutatják, hogy milyen módon jelenik meg a nyelv és bizonyos nyelvváltozatok különböző szintereken (Gorter 2017).

Fontos kiemelni azonban, hogy a nyelvi tájképnek, mint fogalomnak nincs egy egységesen elfogadott meghatározása. A leggyakrabban idézett definíció Rodrigue Landry és Richard Bourhis kanadai kutatóktól származik: *„A közúti jelzőtáblák, hirdetőtáblák, az utcanevek, a helynevek, a kereskedelmi egységek jelzései és a kormányzati épületek nyilvános feliratai alkotják az adott terület, régió vagy városi agglomeráció nyelvi tájképét”* (Landry-Bourhis 1997: 25). Mindezekhez Laihonen hozzáteszi, hogy napjainkban nyelvi tájképnek számítanak a dokumentumokban, névjegykártyákon, hivatali űrlapokon vagy a termékek címkéin megjelenő feliratok is (Laihonen 2012).

A nyelvi tájképre vonatkozó kutatásokban két funkciót különítettek el az utcákon megjelenő feliratok kapcsán: a kommunikatív és a szimbolikus jelentést. A kommunikatív jelentés egyértelmű célja, hogy az emberek felé közvetítsenek valamilyen információt. A csakis kommunikatív céllal készült táblák, feliratok megalkotói azon a nyelven vagy nyelveken írják ki az információkat, amely(ek)en eléri a megcélzott közönséget, tehát azokon a nyelveken, amelyeket feltételezésük szerint megértenek az olvasók. A szimbolikus feliratok célja ennél bonyolultabb. Ezek mögött minden esetben egy többletjelentés áll (Csernicskó 2019: 7-8). A kisebbségi nyelvet használók számára kifejezetten fontos, hogy milyen mértékben jelenik meg az anyanyelvük a környezetükben, hiszen ez az otthonérzetükhöz nagyban hozzájárul (Beregszászi 2005: 158). Amennyiben egy felirat több nyelven is megjelenik, az azt mutatja meg, hogy a feliratot készítő elismerik a nyelv létjogosultságát a közösségben, mivel időt és pénzt fordítanak annak előállítására (Szabó 2015). Emellett azonban a készítőknél érdemes odafigyelniük arra, hogy a kisebbségi nyelven készült feliratok is megfeleljenek a nyelv köznyelvi normáinak,

mert abban az esetben, ha ezt elhanyagolják, azt a következtetést vonhatják le, hogy a hirdető nem szentelt rá elég figyelmet, energiát és időt (Bartha-Laihonen-Szabó 2013: 16-17)

Az elmúlt két évtizedben sokkal nagyobb hangsúlyt fektettek a nyelvi tájkép kutatására, így a Kárpát-medencében is több nyelvi tájképpel kapcsolatos kutatás megvalósult (Beregszászi 2005; Bartha-Laihonen-Szabó 2013; Tódor 2014; Tóth-Orosz 2018; Csernicskó 2019; Karmacsi-Sass 2023, Karmacsi 2018). Mindezek nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Kárpátalján feltérképezzék a kisebbségi nyelvek helyzetét és hatását a közösségekre.

2.2 Iskolai nyelvi tájkép

A nyelvi tájkép vizsgálatoknak egyik fontos színtere az oktatási intézmények vizuális tereinek megfigyelése és kutatása. Az iskolai nyelvi tájkép („schoolscape”) fogalom megalkotója Brown (2005), aki szerint az iskolai nyelvi tájkép az a fizikai és szociális folyamat, amelyben a tanítás-tanulás folyamata történik.

Az iskolai nyelvi tájkép lényegességét és azt, hogy valójában mennyire szignifikáns szerepet tölt be a mindennapokban Szabó Tamás Péter kiválóan írja le *Iskolák nyelvi tájképe* tanulmányorozatának első részében. Kiemeli, hogy a diákok több ezer órán át olvasnak könyveket, hallgatnak előadásokat és írnak szövegeket az iskolában, mindezek pedig bizonyosan formálják azt, hogyan fog gondolkodni, illetve beszélni a nyelvről az intézményből később kikerülő fiatal. A későbbiekben pedig ezek az ingerek meghatározzák, milyen véleménnyel lesz a társadalomról, milyen értékeket képvisel és milyen elveket követ a jövőre nézve (Szabó 2013a).

Emellett a 21. században azzal is számolunk kell, hogy a diákok az iskolában és az iskolán kívül is mennyi időt töltenek a telefonjukkal, böngészéssel, az internetes oldalak olvasásával. Ezek mára legalább annyira meghatározzák a fiatalok gondolkodását és nyelvhasználatát, mint az iskolában töltött idő és az onnan kapott ingerek.

2.3 Internetes nyelvhasználat

Az internetes nyelvhasználat kutatása napjainkban is kialakulóban van. Számos tudományággal kapcsolatban áll, mint például a szociolingvisztika, az alkalmazott nyelvészet és a kommunikációtudomány (Márku 2015a: 71). Elektromos kommunikációval kapcsolatos tudományos kutatások és szakirodalmak elsősorban angol nyelven jelentek meg (Murray 1990; Crystal 2001; Herring 2007, Herring -Kapidzic 2011; stb.).

Máig nem tisztázott, hogy a számítógép által közvetített kommunikációt és az ezáltal létrejött új kommunikációs csatornát az írott vagy a beszélt nyelv csoportjába kell sorolni. Mivel billentyűzet használatával viszik be az adatokat, amelyek monitoron jelennek meg, ezért írott nyelvként értelmezhetjük, mindemellett azonban a beszélt nyelv csoportjába is sorolható, mivel számos kritérium jellemző rá, mint a gyors információcsere, prozódiai jellemzők és informalitás, ennek értelmében „*írott beszéd*”-ként („written speech”) is definiálhatjuk (Maynor 1994). A magyarországi kutatók szintén hasonlóan vélekednek a témával kapcsolatban. Bódi Zoltán, magyar kutató például a következő fogalmakat használja azt interneten található spontán szövegek megnevezésére: írott beszélt nyelv (1998: 186), *új beszélt nyelviség* (2004a, 2004b), *szimbolikus írásbeliség*. Ezek mellett Érsok Nikoletta (2006) a *virtuális írásbeliség*, Veszelszki Ágnes (2011) pedig a diglektus kifejezést használja a jelenség körülírására.

Crystal *Language and Internet* írásában elsőként találkozhatunk a netspeak kifejezéssel, ezzel definiálja az internetes kommunikáció fogalmát. Veszelszki, aki Crystal-hoz hasonló módon értelmezi az internetes kommunikációt, a következő meghatározást fogalmazza meg: „a diglektus sajátos, más médium által közvetített kommunikációra nem jellemző tulajdonságokkal rendelkező új nyelvváltozat” (Veszelszki 2011: 6).

Évekkel később a számítógépes nyelvhasználat (CMC) helyett egy új kommunikációs forma jelent meg, a számítógép által közvetített diskurzus (CMD), ebből következett, hogy a leíró elemzések helyett a szociolingvisztikai elemzések és kutatások kerültek a középpontba (Herring, 2007). Azok a kutatások, amelyek sokáig a multimodalitást vélték fontosabbnak, az „egynyelvű” közösségek köreiben kutattak, míg azok a kutatások, amelyek a „többnyelvű” közösségekben való kutatásokkal foglalkoztak, ezt évekig nem vették figyelembe. A nyelvhasználók jelentős számú szemiotikai eszközöket használnak és használhatnak az online térben való kommunikáció során. Az

internetet használók számos eszköz közül válogathatnak, mint például a nyelvek, képek, nyelvvaltozatok, regiszterek. Ezek a résztvevők identitásépítési munkáját segítik (vö: Bartha-Márku-Pachné 2016; Pachné 2017).

Amikor az internet megjelent, számos új kommunikációs színtér nyílt meg, így újabbnál újabb kommunikációs csatornák alakultak ki (Bartha 2017). A közösségi média egyre több embert ért el, melynek eredményeképp számos új kutatás jelent meg az internet, az online tér hatásaival kapcsolatban. Ezek a kutatások rávilágítottak arra, hogy egy új regiszter jelent meg (vö: Crystal 2001, Márku 2015a, 2016), illetve egy új identitásérzet is létrejöhet az internetet rendszeresen használók részéről. Az online térben az identitás és a nyelv összekapcsolódik, mivel az online térben előtérbe kerül a nyelv szerepe például a nemmel vagy a társadalmi osztállyal szemben. A nyelv egy új szintre lép, identitásjegyként jelenik meg, mivel a többnyelvű internetet használók a nyelvet hívják segítségül és azzal hoznak döntéseket az online térben kialakuló identitásukról. Ezt Malinák egy mondatban a következő módon fogalmazza meg: „Az egyénnek mindig az aktuális szituációban kell eldöntenie, hogy identitásának mely része élvez prioritást” (Malinák 2008).

„Az írott szöveg egyre inkább a kép, a látvány kiszolgálója, ami leginkább a közösségi oldalakon (pl. Facebook, Twitter), web kettős szolgáltatásokon (pl. blogok, YouTube, Vimeo, Videá, Facebook), azonnali üzenetküldő szolgáltatásokon (pl. Viber, Facebook, Messenger) érhető tetten. Ha pedig a mondanivalót kiegészíti a képiség, vagy épp a látványé a főszerep, akkor az írott szövegek is szükségszerűen módosulnak, például egyszerűbbé, összefogottabbá, rövidebbé válnak, telítődnek deiktikus (az írott szövegen kívüli képi tartalomra utaló) elemekkel” (Bódi 2015).

2.4 Nyelvitájkép-kutatások és az internet

Amint a fentiekben már említettem, a nyelvi tájképre vonatkozó kutatások fizikai terek (falvak, iskolák, temetők stb.) vizsgálatára teszik a hangsúlyt, ezek a vizsgálatok a nyelv vizuális megjelenésére irányulnak (Bartha-Laihonen-Szabó 2013: 16). Ezek után azonban felmerült az igénye annak, hogy kitágítsák ezt a vizsgálati kört a nem-nyelvi jellegű körökre és az internetes kommunikációra is (vö. Shohamy 2006; Blommaert 2016).

Ennek ellenére a virtuális nyelvi tájkép kutatása még csak kezdetleges fázisban van. Azonban úgy gondolom, hogy az internet és a közösségi média különböző oldalainak

kutatása elengedhetetlen, különösen azért, mert ezek az oldalak mára a mindennapjaink részévé váltak és sokszor akár észrevétlenül is, de hatalmas hatást gyakorolnak a használóik életére.

Hámori (2018) tanulmányában elmondja, hogy a hagyományos nyelvi tájképekkel szemben, amelyek többnyire az „offline” térre vonatkoznak és statikusak és szinkrón jelleggel bírnak, az internetes kommunikáció dinamikus, így az ezzel foglalkozó kutatásokban lehetőség nyílik arra, hogy a nyelveket és azok használatát a nyelvhasználók közötti kölcsönhatás emergens (kibontakozó) formájában vizsgálják. Hozzáteszi, hogy ez a nézőpont a nyelv helyett a nyelvhasználók tevékenységét, a kreatív nyelvhasználatot helyezi a középpontba, és ebből a szempontból közelít a nyelvi és más jelekhez.

A közösségi média vizsgálata összetettnek bizonyul a hagyományos nyelvészet számára, mivel több olyan kommunikációs gyakorlat is kialakult, amelyek a 21. században és annak társadalmi-kommunikációs változó közegében a nyelvek, a többnyelvűség és a jelentés-létrehozás új megközelítését teszik nélkülözhetelenné (Blommaert 2016). Pont ezért ez az a terület, ahol a nyelvi tájkép keretei (nyelvi és vizuális aspektusok) és azok vizsgálata jelentős eredményekhez vezethetnek (Hámori 2018).

2.5 Honlapok és közösségi oldalak

Az online térben való jelenlét, az internet és a közösségi média használata a 21. században mindennapossá vált, ezt számos adat alátámasztja. Egy átlagos magyar ember naponta 3,5 órát tölt különböző online felületeken, ebből nagyjából 1 órát tölt facebookozással; továbbá egy Z generációs fiatal ennek a kétszeresét, 6 órát tölt naponta közösségi oldalak böngészésével (Székely-Szabó 2017: 60). A Z generáció (1996-2007 között született emberek) számára a közösség és társas élet már teljesen mást jelent, rájuk már jellemző az online térben való folyamatos jelenlét, mivel ez a generáció a telefonjukat használva teremt kapcsolatokat és kommunikál.

A közösségi oldalakon az angol nyelv elterjedtsége jellemző, mivel számos rövidítéssel, mozaikszóval rendelkezik, ezért sokszor ezt használják azok is, akik más anyanyelvűek. Ezért elmondható, hogy már magyar nyelvterületeken is naponta használják. Ezeket a berögződéseket a diákok már a tanórák közben sem tudják leküzdeni (Pásztor 2012: 47).

Az offline és online világ kapcsolata kihat az offline világra is, mivel az a tevékenység, amit az emberek online folytatnak (facebook like, hozzászólások) teljesen fizikai, érzelmi és társas valóságává lesznek számukra (Varis 2015: 58).

III. VIZSGÁLT KUTATÓPONTOK

3.1 Nagydobronyi Református Líceum

A Nagydobronyi Református Líceumot Szabó Dániel (Presbiter Szövetség elnöke) és Horkay László (Kárpátaljai Református Egyházkerület püspöke, Nagydobronyi lelkipásztor) alapította 1995. augusztus 15-én. Az 1995-ös, első tanévet 26 diákkal és 18 tanárral kezdte az iskola. Az intézmény akkor még nem rendelkezett épületekkel, ezért a Nagydobronyi Középiskola régi tantermeit bérelte, hogy megfelelő környezetet biztosítson a diákoknak. A Nagydobronyi Községi Tanács nagyban hozzájárult a líceum létrejöttéhez, mivel a vezetőség átadta a régi óvoda helységeit az egyházközség részére, hogy azt használva kollégiumot hozhassanak létre. 1996-ban egy épület megvásárlására került sor a Nagydobronyi Gyülekezet támogatásával, amelyet a későbbiekben fiúkollégiumként használtak. A következő évben pedig kibővítették a lánykollégium épületét is. 1998-ban vásárolták meg a líceum jelenlegi főépületét, a Stichting Hulp Oost – Europa segélyszervezet és a Nagydobronyi Gyülekezet jóvoltából. A líceum a következő években népszerűvé vált, így 2000-ben megvásárolták az azelőtt patikaként működő épületet, ezzel kibővítve a fiúkollégiumot. Az intézmény népszerűsége azt eredményezte, hogy a 2005/2006-os évet 35 érettségiző diákkal fejezte be, majd a 2006/2007-es tanévet 50 első évfolyamos diákkal kezdte meg (<https://dobronyigimi.at.ua/index/iskolank/0-22>, n. d.).

A Líceum biológia-kémia és fizika-matematika tagozatos. A három év alatt, amit itt töltenek a tanulók, elsajátítják az ukrán állam által készített érettségire kötelező tantervet, ezen felül pedig a magyarországi gimnáziumok négyéves tantervét. Emellett idegennyelvként angol nyelvet tanulhatnak a diákok. Az iskolában heti két órában tanulnak a diákok egyháztörténelmet, bibliaismeretet és heti egy órában egyházi ének-zenét. Az iskola azt mondja, kiemelt figyelmet fordít a nevelésre is és ezt igyekeznek keresztény szellemben megvalósítani. A líceum megalakulása óta egy kórus is megalakult, a „Hit Kórusa”, aminek már több, mint 200 fellépése volt. 12 év alatt 241 diák fejezte be sikeresen tanulmányait (https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagydobronyi_Reform%C3%A1tus_L%C3%ADceum, 2023. június 9.).

3.2 Tiszapéterfalvi Református Líceum

A Líceum építésének ötletét már korábban megálmodták, úgy képzeltek el, mint az első kárpátaljai református gimnáziumot. A tervek szerint az iskolának a nemsokkal azelőtt felszámolt kolhoz épülete adott volna otthont, de a tárgyalások után kiderült, hogy az épületet nem tudják megfelelő áron megvásárolni. Így a tervek félbe maradtak és a támogatók Nagybereg felé fordultak a kedvezőbb körülmények miatt. Később viszont meg gondolták magukat, mivel a kolhoz területén hatalmas és üres termek álltak és egyébként is szükségét látták, hogy egy szakközépiskolát indítsanak. Oroszi Pál lelkipásztor tervei alapján készült el az étkeзде és a kollégium. Az építkezést és a további fejlesztéseket a hollandok támogatták (Szabó 1996: 25)

A Péterfalvi Református Líceumot 1995-ben alapították. Ugyanebben az évben a Kárpátaljai Református Egyház kuratóriuma megvásárolta a ma már líceumként működő épületet, ami korábban horoggyárként szolgált. Az iskola vezérigéje így hangzik: „megáldalak téged... és áldás leszel” (1Mózes 12,2). A diákoknak átlagosan napi 7 órájuk van, ezután részt vehetnek saját maguk által választott fakultációkon. Az iskolai közösség minden napját áhitattal kezdi és azzal is zárja. Minden héten lehetőség nyílik részt venni igei foglalkozásokon, bibliakörön, ifjúsági órákon, istentiszteleten. Emellett alternatív programként választhatják az időnként megrendezett filmklubokat, előadásokat, vidámestet. Az intézmény jól felszerelt magyar, ukrán, angol és informatika szaktantermekkel rendelkezik. Mindemellett a líceumban szervezett diakóniai munka folyik (<https://ittmagyarulis.hu/item/peterfalvi-reformatus-liceum/>, n.d.).

3.3 Nagyberegi Református Líceum

A Nagyberegi Református Líceum 1993-ban nyitotta meg kapuit nemsokkal a Szovjetunió szétesése és a rendszerváltás után. Kárpátalján egyedülálló kezdeményezés volt egy egyházi iskola megalapítása. Azért volt figyelemreméltó ez a vállalkozás, mert a II. világháború után minden egyházi iskolát államosítottak. Ez a helyzet teljesen megváltozott, amikor a Nagyberegi Református Líceumot létrehozták. Számos dologért, mintegy úttörőként meg kellett küzdeniük, mint például a gördülékeny működés, az infrastruktúra kialakítása, elismerés. (<https://nbrl.com.ua/iskolank/>, n.d.).

Az ügyintézés nagy részét az ETI-t (EDUCA Transfer International) képviselve Tüski István (lelkész), Gulácsy Lajos (tisztelombeli püspök), Horkay László (akkori püspök), Oroszi Pál és Szabó Dániel vállalták. Az iskola vezetéséért és szervezéséért Szabó Anna, erdélyi születésű pedagógus felelt. A felvételt nyert diákok, Orosz Ildikó és néhány tantestületi tag által összeállított líceumi tantervek alapján tanultak, amelyben szerepelt az ukrán középiskolák tananyagát, valamint a magyarországi gimnáziumok tananyagát is. Ezért az oktatás kitolódott egy évvel, így az ezekben az években érettségi bizonyítványt szerzők elsők között vannak Ukrajnában, akik 12 évi oktatás után érettségiztek (Orosz 1997).

Az itt végzett diákok 98%-a magyarországi és ukrainai felsőoktatási intézményekben tovább folytatta tanulmányait. Az iskola adatai szerint a 2013. évi kibocsátással bezárólag 488 diák fejezte be ezt a líceumot. A Líceumban minden évben lehetőség nyílik 5-9. osztályosok számára felvételi vizsgát tenni. Az intézményben emelt óraszámokban oktatják a magyar nyelvet és irodalmat, az ukrán nyelvet, az angol nyelvet, a történelmet és a számítástechnikát, továbbá lehetőség nyílik matematika és kémia-biológia szakosodásra is. A líceum tanmenetében jelen van a vallásoktatás is. Ennek értelmében a diákok tanulnak bibliaismeretet, egyháztörténelmet és egyházzenét. Hangsúlyt fektetnek a művelődésre is, ezért művészettörténet és zene óra is található a tanmenetben. Mindemellett az intézményben énekór is működik. A Líceum jellegéje a következő: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme” (Példabeszédek 9,10). Az iskola által megfogalmazott bemutatkozás alapján számukra ez azt fejezi ki, hogy a bölcsesség és a megszerzett tudás az Istenfélelemmel kezdődik. Ennek érdekében az iskolát bennlakásos rendszerben működtetik. Alapvetően a diákok két hetet töltenek a líceumban, a háború kezdete óta minden hétvégén hazautaznak. A lelki fejlődés érdekében a következő programokat szervezik: hétkezdő áhítat, reggeli áhítatok, bibliaórák, ifjúsági órák. Számos missziói tevékenységre is van lehetőségük a diákoknak és a tanároknak egyaránt: cigánymisszió (a helyi cigánytáborban), kerékpármisszió (missziós kiszállások más-más gyülekezetekbe kerékpáron, egyedülálló és idősek látogatása és ételkiszállítás, árvaház programok (<https://nbrl.com.ua/iskolank/>, n.d.).

3.4 Técsői Református Líceum

1997-ben, Técsőn alapították a negyedik református líceumot, melynek létrejötte nagyban különbözik az előző három iskolától. A técsői líceum terveit a KMKSZ álmolta meg méghozzá azzal a céllal, hogy a térség szellemi központját pótolni tuja, mivel az politikai okok miatt viszonylag elkülönített volt. A szervezet ezzel kívánt továbbtanulási lehetőséget teremteni a szórványban élő magyarságnak (Orosz 1997).

Ambrus Pál, a Técsői Középiskola egykori igazgatója is ezeket a célokat tűzte ki, elmondása szerint azért, mert a magyarságnak (a szórványban élőknek is) joga van arra, hogy megváltoztassa és maga alakítsa a sorsát, ő úgy gondolta, ezt azzal lehet megoldani, ha biztosítva van a bentlakás. Orosz Ildikó véleménye szerint viszont a líceum kialakítását csak a középiskola bővítésére akarták használni. Ezt az érvet azzal támasztotta alá, hogy bár a tervrajzok és az alapkő készen voltak, mégsem tettek lépéseket az előrehaladás érdekében (Molnár 2003).

1996 májusában a Művelődési és Közoktatási Minisztérium tagjai Kárpátaljára látogattak, hogy érdeklődjenek a helyzet felől. A megbeszélésen olyan kép alakult ki, mintha az építéssel és kezdeményezéssel megbízott illetők nem igyekeznének a líceum létrehozására (Orosz 1997).

Az építkezés megvalósulását nem az egyház és nem a hollandok támogatták, hanem az Illyés Közalapítvány, az intézmény fenntartója pedig az állam. Az iskola ügyintézésének felügyeletét az öttagú kuratóriumra bízta. Ez a kuratórium azokat a feltételeket találta elsődlegesnek, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az itt tanuló diákok a későbbiekben az elit körébe kerülhessenek. Fontos szempont volt tehát, hogy képzett szakemberek oktassanak és tehetséges tanulók tanuljanak az intézményben. Elsősorban azt tartották szem előtt, hogy a técsőieknek lehetőségük legyen a továbbtanulásra, tovább azt, hogy a Tisza-vidék magyarsága megfelelő magyar nyelvű oktatásban részesüljön (Molnár 2003).

A Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum célja, hogy keresztyén erkölcsre és tudásra, valamint a nemzeti értékek megőrzésére akarja nevelni a diákokat. A líceum jeligeje a következő: „Éppen ezért minden igyekezetekkel törekedjete arra, hogy a hitetekben mutassátok meg az igaz emberséget, az igaz emberségben ismeretet, az ismeretben önuralmat, az önuralomban állhatatosságot, az állhatatosságban kegyességet, a kegyességben testvéri szeretetet, a testvéri szeretetben pedig minden ember iránti

szerepetet.” (2Pt.1,5-7) (<https://ittmagyarulis.hu/item/tecsoi-magyar-tannyelvu-bentlakasos-reformatus-liceum/>, n.d.).

3.5 Munkácsi Szent István Líceum

A líceumot 2001-ben alapította az Egyházmegyei Szent Márton Karitás, a Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye megbízásából. A „Szent István” megnevezést államalapítónk tiszteletére 2004-ben kapta és azóta is viseli az iskola, elmondásuk szerint azért, hogy az ő hitét és szellemiségét követve tudják végezni munkájukat mind a tanárok, mind a diákok. Az intézménybe lehetőség van hetedik vagy kilencedik osztály után felvételizni, tehát a tanulmányi idő kettő vagy négy év. A megye területéről érkező diákok felvétele nem függ felekezeti hovatartozásuktól. Az iskolában jelenleg 18 főállású tanár, illetve nevelő dolgozik. A diákok létszáma pedig 55 fő. Az intézményben kifejezetten fontosnak tartják a vallásos szellemű és szeretetteljes légkört, emellett pedig az értelmes, embert formáló szigor. Az iskola szakiránya az idegen nyelvek (angol és német), továbbá az informatika. A líceum fontos feladatának tekinti a tanulók szellemi és lelki fejlődését. Ezért szerveznek olyan programokat, mint: lelki gyakorlatok, kirándulások, tantárgyi hetek és vetélkedők. A végzősök 90%-a folytatja tanulmányait valamelyik felsőfokú intézményben. Annak érdekében, hogy a diákok fejlődjenek, az iskola könyvtárának napról-napra bővülő szakkönyv- és folyóirat-állománya áll az érdeklődők rendelkezésére, emellett egy 1100 kazettából álló filmgyűjteményből is kedvükre válogathatnak (<https://munkacs-katlic.org.ua/rolunk/>, n.d.).

Az iskola új szárnyát 2015. szeptember 1-én avatták fel, ebben tornaterem, konyha, étkezdé és konferenciaterem van felszerelve. A kollégium építését 2016-ban kezdték és 2018 nyarán fejezték be. A kollégium 62 férőhelyes. A Szent István Líceumnak két testvériskolával alakított ki kapcsolatot, a Nyíregyházi Szent Imre Katolikus Gimnáziummal és Kollégiummal, valamint a Szatmárnémeti Hám János Teológiai iskolaközponttal (<https://munkacs-katlic.org.ua/rolunk/>, n.d.).

3.6 Karácspfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum

A Karácspfalvai Líceum 2003-ban nyitotta meg kapuit a diákok előtt. Az évtizedek során azon kívül, hogy a diákok oktatásával és nevelésével foglalkozik, a Munkácsi

Görögkatolikus Egyházmegye Beregszászi Esperesi Kerületének kulturális központja lett. A honlapon található információk szerint az iskola célja az, hogy görögkatolikus mentalitású, magyar hagyományokat őrző és ápoló munka menjen végbe az intézményben. Emellett tehetséggondozó műhelyként is működik, mely a Kárpátaljai Magyar Görögkatolikusság jövőjébe fektet bele azzal, hogy itt intelligens, magyarság öntudattal rendelkező diákokat nevelnek. A líceum diákjai minden évben részt vesznek különböző versenyeken és jelentős eredményeket érnek el az oktatás, sport és közéleti szerepvállalás terén (https://sztojkaliceumiskolankrol.blogspot.com/2017/08/bemutakozas_97.html, 2017.08.14.).

A líceum címerét az iskola egykori diákjai tervezték meg, egy 2004-ben megrendezett verseny céljából. A jelképek közül a legidősebb a címerpajzs. A közepén bizánci hármaskereszt látható, mely kiemeli a görögkatolikus, keresztény identitást. Az említett kereszt alatt a Biblia van ábrázolva az intézmény jelmondatával, amely így hangzik: „...tarts ki abban, amit tanultál és amiről meggyőződted” (2 Tim 3,14). A Szentírástól jobbra található liliomszál a tisztaságot jelképezi, a balra található búzakalász Krisztust, az élet kenyerét és a munka gyümölcsét jelképezi (https://sztojkaliceumiskolankrol.blogspot.com/2017/08/-bemutakozas_97.html, 2017.08.14.).

IV. AZ EREDMÉNYEK BEMUTATÁSA

4.1 A kutatás módszere

Magiszteri munkámban Kárpátalja hat egyházi fenntartású líceumának – négy református, egy római katolikus és egy görögkatolikus – virtuális nyelvi tájképét vizsgáltam az iskolák Facebook-oldalainak és honlapjainak felkutatásával. A kutatás 2022. szeptember és 2024. április között zajlott.

Az oldalak és honlapok megfigyelésénél számos szempontot figyelembe vettem:

- az oldal vizuális megjelenése;
- bejegyzések, megosztások, hozzászólások tartalma és nyelve;
- bejegyzések száma a meghatározott kutatási idő alatt;
- a kétnyelvű közlemények nyelvének meghatározása.

4.2 A Nagydobronyi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe

Honlap

A Nagydobronyi Református Líceum honlapjára lépve azt tapasztaltam, hogy az oldal inaktívvá vált, mivel a legutóbbi bejegyzés 2020. április 14-én került megosztásra, amelyben a 2020-as évi felvételi hirdetésről olvasható egy tájékoztató. Ezt követően az iskola honlapján nem tettek közzé több bejegyzést.

1. kép. A Nagydobronyi Református Líceum hivatalos honlapjának főoldala

Amint azt az 1. képen láthatjuk, a honlap főoldalán a líceum teljes nevének felirata a magyar nemzeti lobogó színeiben van feltüntetve. A felirat alatt az intézmény Bibliából idézett jeligéje olvasható: „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (János 14,6). Ezzel is alátámasztható az intézmény állítása, miszerint fontosnak tartják a hitélet ápolását, mivel ezt nem csak líceumon belül, hanem nyilvánosan is felvállalják és prezentálják. A képre ránézve két címerrel is találkozunk. A fenti bal sarokban lévő, az eredeti, 1995-ben létrehozott címer, ami pedig középen helyezkedik el, a líceum újabb címere, amit mai napig is használnak.

A honlap főoldalának két szélén annak tartalma olvasható magyar és ukrán nyelven. Ha megnyitjuk az ukrán nyelvű menüpontokat, az tárul elénk, hogy sok esetben egy rövidebb, nyersebb fordítással találkozunk, de előfordul az is, hogy a menüponton belül az információk kizárólag magyar nyelven vannak feltüntetve, tehát nincsenek lefordítva ukrán nyelvre. Ez alól kivételt képez a líceum bemutatása céljából írt összefoglaló, amely mind magyar, mind ukrán nyelven olvasható. Azonban az ukrán nyelvű összefoglaló jóval rövidebb a másikhoz képest. A magyar nyelven írt bemutatkozásban bővebben olvashatunk az iskola megalakulásának történetéről, pedagógiai hitvallásáról, nevelési elveiről és az intézmény sajátosságairól (<https://dobronyigimi.at.ua/index/iskolank/0-22>, n.d.), ez az összefoglaló számos alpontból és bekezdésből áll, míg az ukrán nyelvű fordításban (mivel a szövegből kitűnik, hogy az eredeti nyelv a magyar) csak a líceum történetét olvashatjuk egy rövidebb megfogalmazásban, a további információk már nem kerültek bele a szövegbe. Az ukrán nyelven írt összefoglaló a 2. képen látható.

2. kép. A Nagydobronyi Református Líceum ukrán nyelvű bemutatása

Érdekes megjegyezni azonban, amint az a 3. képen is látható, hogy a líceum elérhetőségét, pontosabban a címét, telefonszámát, e-mail címét és a weboldal linkjét három nyelven, magyarul, ukránul és angolul is feltüntették, minden bizonnyal azzal a céllal, hogy a külföldi látogatók vagy érdeklődők is könnyedén fel tudják venni a kapcsolatot az intézménnyel.

Nagydobronyi Református Líceum Cím: 89463, Ukrajna, Nagydobrony, Alvég út.5 Tel\fax: * 714-310 - <i>Igazgatóság / Titkárság</i> * 714-946 - <i>Tanári</i> * 714-298 - <i>Könyvelőség</i> E-mail: ndreflic@gmail.com Weboldal: http://dobronyigimi.at.ua/
Лицей с. Велика Добрень Адреса: 89463, Україна, Закарпатська обл., Ужгородський район, вул. Алвег 5. Тел\факс: (0312)-714-310 E-mail: ndreflic@gmail.com Web: http://dobronyigimi.at.ua/
Nagydobrony Reformed Grammar School Adresse: 89463, Ukraine, Nagydobrony, Alveg str.5 Tel\fax: 380-312-714-310 E-mail: ndreflic@gmail.com Web site: http://dobronyigimi.at.ua/

3. kép. A Nagydobronyi Református Líceum elérhetősége három nyelven

A honlapon szereplő összes többi bejegyzés (cikkek, a tanárok, illetve az ott végzett diákok névsora, hirdetések) magyar nyelven íródott.

Facebook-oldal

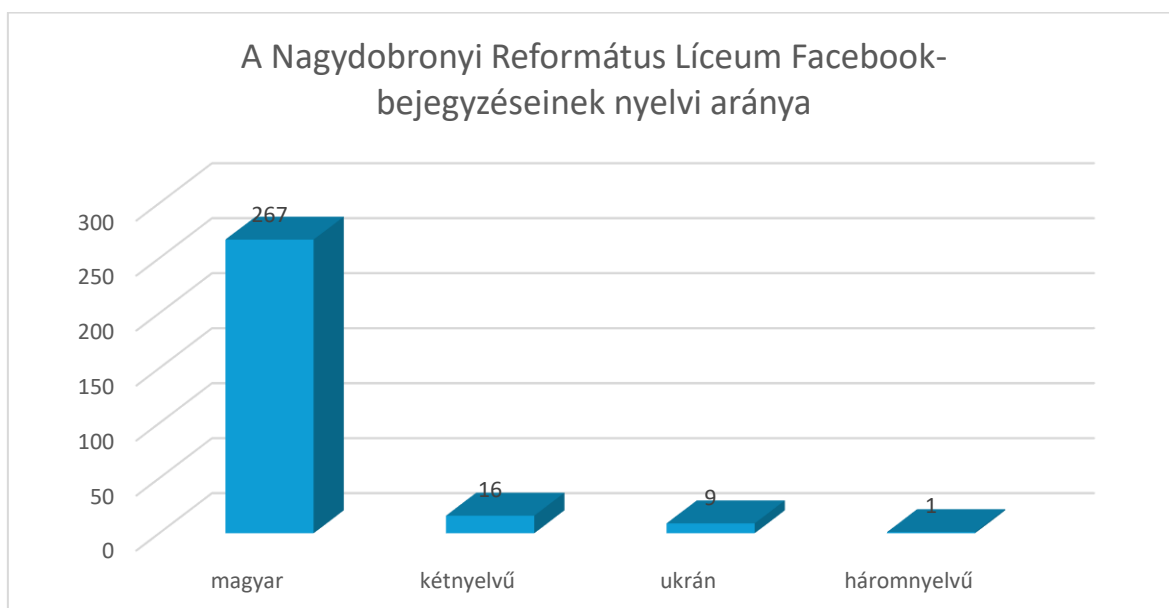
A Nagydobronyi Református Líceum hivatalos facebook-oldala 2,7 ezer követővel és majdnem ugyanennyi, 2,2 ezer kedvelővel rendelkezik. A Facebook-oldal profil-, illetve borítóképén egyaránt a líceum épülete látható. Az épületre felkerült az ukrán és a magyar zászló is egyaránt. A vizsgált időszakban 293 bejegyzés került megosztásra, ebből 232 saját, 61 pedig más oldalról továbbosztott bejegyzés. A közlemények nagy része tájékoztató jelleggel készült

4. kép. A Nagydobronyi Református líceum hivatalos Facebook-oldalának profil- és borítóképe

A facebook-oldalon található 293 bejegyzés közül 267 magyar nyelvű, 16 kétnyelvű, 9 ukrán és 1 háromnyelvű (magyar, ukrán és angol). A kétnyelvű bejegyzéseknél nincs logikai sorrend a megfogalmazott szövegek nyelvi elrendezésében, tehát nem tudatosan a magyar vagy ukrán nyelv első vagy második helyre kerülése.

Az egyházi intézmény hivatalos Facebook-oldalán rendszeresen jelennek meg vallási, keresztény témákkal foglalkozó bejegyzések. Megosztják a közösségi oldalon azokat a programokat, eseményeket, amelyek az intézményen belül, vagy azon kívül, Kárpátalján, esetleg Magyarországon történtek a református egyházon belül.

1. ábra. A Nagydobronyi Református Líceum Facebook-bejegyzéseinek nyelvi aránya

Az oldalon majdnem minden bejegyzéshez csatoltak valamilyen illusztrációt, képet, elvértve található csak egy-egy bejegyzés, amely kizárólag szöveges információt tartalmaz képi csatolmány nélkül.

A kétnyelvű bejegyzések elolvasásakor érezhető, hogy az ukrán nyelvű szöveg csupán az előtte már megfogalmazott magyar nyelvű szöveg fordítása. Érdekes megjegyezni továbbá, hogy fontosnak tartják a magyar nemzeti ünnepekkor közzétett bejegyzések ukrán nyelvű lefordítását is annak érdekében, hogy az oldalra látogató ukrán nemzetiségű emberek is megérthessék annak lényegét. A magyar és az ukrán nyelvű szövegek egymáshoz való elhelyezése fordítottja az ukrán nyelvtörvény által előírtaknak, miszerint az első helyen az ukrán nyelvű szövegnek kellene állnia.

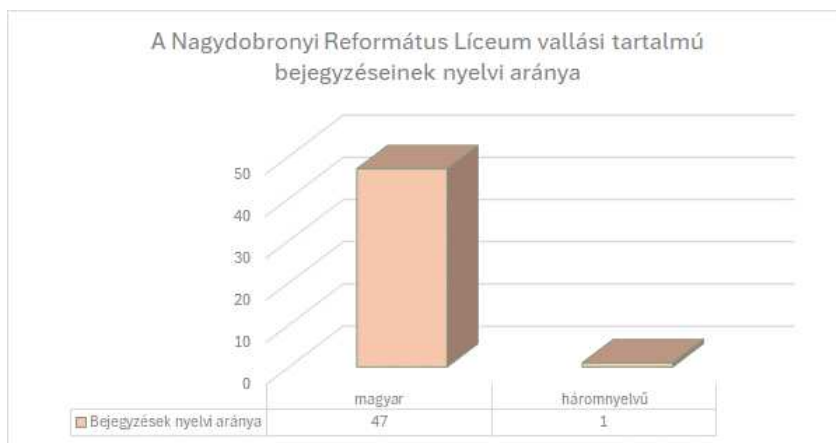
Az egyházi intézmény hivatalos Facebook-oldalán rendszeresen jelennek meg vallási, keresztény témákkal foglalkozó bejegyzések. Megosztják a közösségi oldalon

azokat a programokat, eseményeket, amelyek az intézményen belül, vagy azon kívül, Kárpátalján, esetleg Magyarországon történtek a református egyházon belül.

5. kép. Két nyelven közzétett szöveg a Nagydobronyi Református Líceum március 15-én megrendezett ünnepekről

A közösségi oldalon a líceum 48 vallásos tartalmú bejegyzést osztottak meg a vizsgált időszakban. Egy bejegyzés kivételével, amely egy háromnyelvű (magyar, ukrán és angol) karácsonyi köszöntés, minden további bejegyzés magyar nyelven lett közzé téve.

2. ábra. A Nagydobronyi Református Líceum vallási tartalmú bejegyzéseinek nyelvi aránya

A háromnyelvű köszöntésben egy bibliából származó igét tüntettek fel három nyelven. Ez is alátámasztja azt a feltevésemet, miszerint a líceumok hivatalos oldalain megjelenő vallási tartalmú magyar nyelvű bejegyzések aránya kedvezőbb az ukrán nyelvű bejegyzésekhez képest.

6. kép. A Nagydobronyi Református Líceum oldalán megosztott háromnyelvű karácsonyi köszöntés

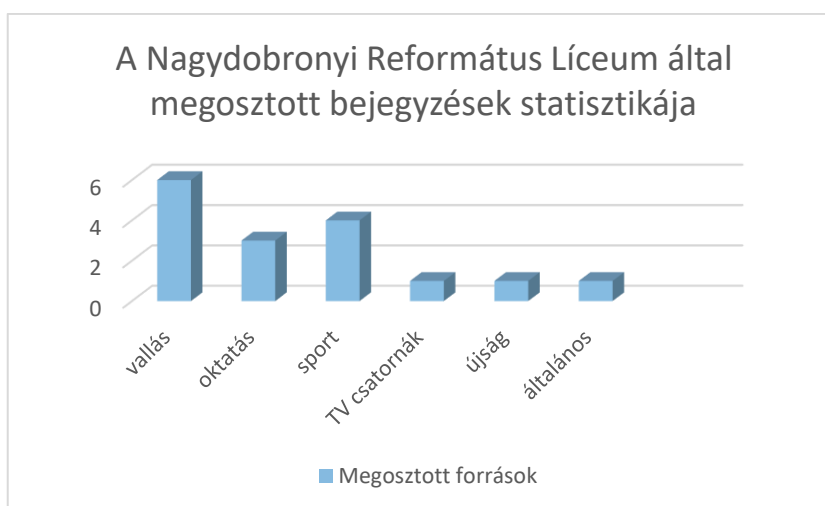
A Nagydobronyi Református Líceum hivatalos facebook-oldalán 61 bejegyzés került megosztásra különböző forrásokból. Magyar nyelvű bejegyzéseket nagyobb arányban osztottak meg, azonban a továbbosztott tartalmak között ukrán nyelvűek is találhatóak. A megosztott bejegyzések eredeti forrásait és azok arányát az alábbi táblázatban foglaltam össze:

Kárpátaljai Református Egyház	9
Tv21	5
Magánszemélyek	5
Híradó 7	4
Reformatus.hu	3
Kiszo.net	3
Nagydobronyi Kistérség	3
kmf.uz.ua	3
II RFKMF Nagydobronyi Erdei Iskola és Kutatóbázis	2
karpataljalap.net	2
Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség	2
Rákóczi Szövetség	2
Mathias Corvinus Collegium	2
Kárpátaljai Magyar Diákok és Fial Kutatók Szövetsége	2
Суспільне Ужгород	1
Pulzus FM	1

Iktusz	1
TV2	1
Tiszántúli Református Egyházkerület	1
karpainfo.net	1
Genius Jótékonyági Alapítvány	1
Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum	1
Kultúrkaraván	1
diakonia.hu	1
karpatalja.ma	1
Nagydobrony online	1
eduline.hu	1
Magyarországi Református Egyház	1

1. táblázat. A Nagydobronyi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája

Amint az az 1. táblázatban is látható, a legtöbb továbbosztott bejegyzés (9) a Kárpátaljai Református Egyház hivatalos facebook-oldaláról származik. Ezt követi még számos egyházi tartalmakat közzé tevő platform, hírlapoktól, újságoktól, portálokról származó megosztás, helyi (nagydobronyi) hírek, valamint további televíziós és rádiós csatornákról származó megosztás. A 3. ábra azt mutatja, milyen arányban osztottak meg a líceum oldalán vallási tartalmú, helyi (nagydobronyi) hírsatornák, oktatással kapcsolatos, televízió- és rádiócsatornáról továbbosztott, valamint általános hírekről szóló oldalak tartalmait.

3. ábra. A Nagydobronyi Református Líceum által megosztott bejegyzések forrásainak statisztikája

Összességében elmondható, a Nagydobronyi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe vegyes, bár mindenképp a magyar nyelv és a magyar motívumok vannak előtérbe helyezve. Ez semmiképp sem jelenti azt, hogy az ukrán nyelvet teljesen háttérbe szorítják, épp ellenkezőleg, mind a líceum honlapján, mind a hivatalos facebook-oldalán a lényeges információkat ukrán nyelven is megosztották. Ez különösen a facebook-oldalon figyelhető meg, mivel a releváns és kiemelt fontosságú bejegyzéseket magyar és ukrán nyelven is elérhetik a tájékozódni kívánók. A kutatás során bebizonyosodott, hogy a megfogalmazott szövegek eredeti nyelve a magyar, ezt a megfogalmazott írást fordítják le később, jó minőségben ukrán nyelvre. Igaz, néhol az ukrán fordítás egy tömörebb, rövidített változata a magyar nyelvű szövegének. A vallási tartalmú bejegyzések között elvétve található csak ukrán nyelvű információk, emellett azonban a más oldalról megosztott közlések között több ukrán- vagy kétnyelvű szöveg is található.

4.3 A Tiszapéterfalvi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe

Honlap

A Péterfalvai Református Líceum hivatalos honlapja 2022-ben frissült utoljára, az utolsó közzétett bejegyzésben a 2022-es pótfelvételi eredményeit közölték. Az oldalon csak a leglényegesebb információkat osztják meg, nem használják mindennapi hírközlésre.

7. kép. A Péterfalvai Református Líceum hivatalos honlapja

A honlap arculata egyszerű és letisztult. Első ránézésre elmondható, hogy a tervezésben a piros, fehér és zöld színek dominálnak. A többi líceum honlapjához hasonlóan itt is megjelenik az intézmény címere, egy levél, amelyben az egyházat szimbolizáló bárányon és templomon kívül, a magyar és az ukrán zászló színei egyaránt megjelennek. Továbbá fel van tüntetve a líceum vezérigéje, amely így hangzik: „*A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme*” (Példabeszédek 9,10).

A honlap nagyrészt magyar nyelvű, az intézmény alapszabályán kívül, amely mind magyar, mind ukrán nyelven megjelenik dokumentum formájában (8. kép), továbbá a tankönyv választást igazoló dokumentumon kívül, a többi feltöltött adat magyar nyelven van megfogalmazva.

Dokument

Részletek

👁 Találatok: 4361

Attachments:

 Підручник [Pidrucnek]	1544 kB
 Статут [Statut]	26180 kB

8. kép. A Péterfalvai Református Líceum honlapján szereplő ukrán nyelvű hivatalos iratok

A tankönyvválasztást igazoló dokumentum megnevezése ukrán nyelven hibásan lett feltüntetve, a dokumentum a „*нідручник*” megnevezés helyett a „*нідпучник*” nevet kapta.

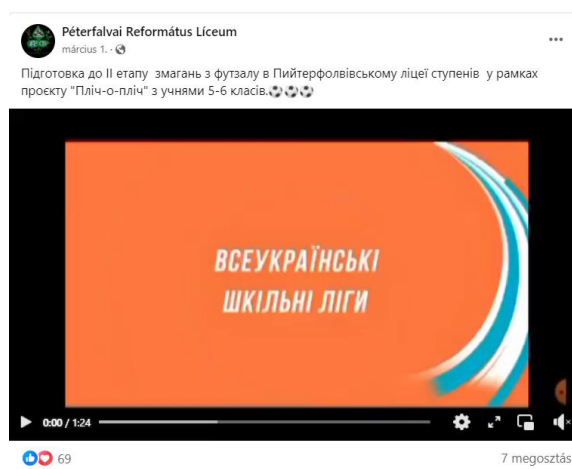
Facebook-oldal

A Péterfalvai Református Líceum hivatalos facebook-oldala 2,6 ezer követővel rendelkezik. A líceum facebook-oldalának profilképén az intézmény címere szerepel, a borítóképén pedig az iskola épülete látható felülnézetből. A címerben felfedezni vélhetünk magyarságra utaló motívumokat, mivel a képen a piros, a fehér és a zöld színek dominálnak.

9. kép. A Péterfalvai Református Líceum profil- és borítóképe

A vizsgált időszakban a líceum facebook-oldalán összesen 167 bejegyzést osztottak meg. A 167 bejegyzésből 164 magyar és mindössze 2 db kétnyelvű, és 1 db csak ukrán egynyelvű közlemény. Ez utóbbiban videó formájában tudósítanak egy megrendezett futball bajnokságról.

10. kép. A Péterfalvai Református Líceum Facebook-oldalán megosztott ukrán nyelvű bejegyzés

A kétnyelvű (magyar és ukrán) bejegyzést is fontos kiemelni, mivel itt szintén egy sporteseményről számolnak be. A líceum által megfogalmazott és kiírt szöveg magyar nyelvű, azonban az ugyanehhez a poszthoz csatolt képeken ukrán nyelvű feliratok jelennek meg, valamint jól látható, és középpontban van az ukrán zászló, valamint az ukrán címer is, az ukrán nemzeti színek (kék és sárga) pedig több különböző formában is megjelennek a képeken (11. kép). Például az oklevélről feltöltött képen, vagy a diákok mögött díszletként szolgáló háttér.

11. kép. A Péterfalvai Református Líceum hivatalos Facebook-oldalán szereplő kétnyelvű bejegyzés

Magyar nemzeti ünnepek, illetve egyházi ünnepek, megemlékezések alkalmából magyar nyelvű közleményeket tesznek közzé. Gyakran megjelennek az oldalon magyar szimbólumok, idézetek magyar írók és költők tollából stb.

12. kép. A Péterfalvai Református Líceum emlékműsora 2024. március 15-én

A fent látható 12. képen számos magyar nemzeti motívumot figyelhetünk meg. A háttérben ott a nemzeti lobogó, a lufik szintén piros, fehér és zöld színűek, ugyanez mondható el a táblákon látható kiírásokról, rajzokról. Ezáltal az a következtetés vonható le, hogy az iskola számára fontos a hagyományörzés, a megemlékezés és azzal, hogy ezt nyilvánosan közlik hivatalos oldalukon, minden követőjük számára láthatóvá kívánják tenni.

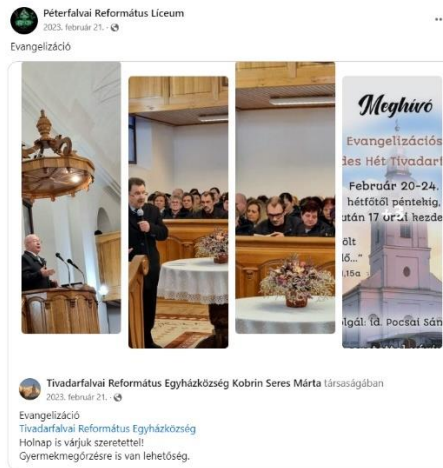
A Péterfalvai Református Líceum hivatalos Facebook-oldalán 31 vallási tartalmú bejegyzést osztottak meg 2022. szeptember 1. és 2024. április 30. között. Minden ilyen tartalmú bejegyzés magyar nyelven lett megfogalmazva és megosztva. A bejegyzések nagy részében találkozhatunk bibliai idézetekkel, valamint keresztyén megnyilvánulásokkal, ezzel is alátámasztja az iskola, hogy fontosnak tartja a református hitben való nevelést.

Az intézmény hivatalos oldalán 167 bejegyzésből 22 más honlapról, oldalról lett megosztva. Ezzel kapcsolatos lényeges információk a 2. táblázatban láthatók.

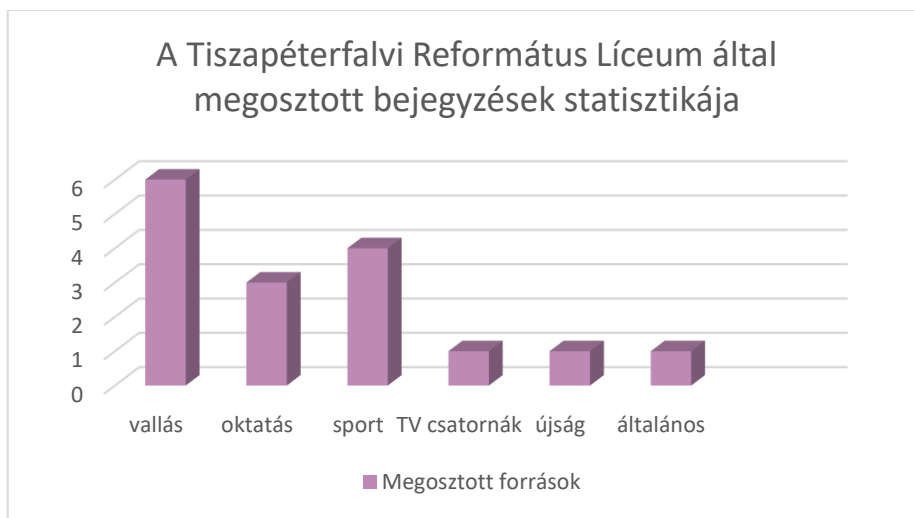
Tivadarfalvai Református Egyházközség	5
kiszo.net	3
Rákóczi Szövetség	2
Magánszemélyek	2
karpatalja.ma	2
Pulzus FM	2
Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség	1
hatartalanul.net	1
karpataljalap.net	1
TV21	1
Hagyományok Háza Hálózat	1
Genius Jótékonyági Alapítvány	1

2. táblázat. A Tiszapéterfalvi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája

A legtöbb bejegyzést (5 db) a Tivadarfalvai Református Egyházközség oldaláról osztották meg az intézmény Facebook-oldalán. Erről az oldalról kizárólag vallási tartalmú bejegyzéseket továbbítottak, mint például, istentiszteletről készült élő adást vagy videót, konfirmációt, szavalóversenyt és annak eredményeit stb.

13. kép. A Tiszapéterfalvi Református Líceum által leggyakrabban megosztott oldal

4. ábra. A Tiszapéterfalvi Református Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája

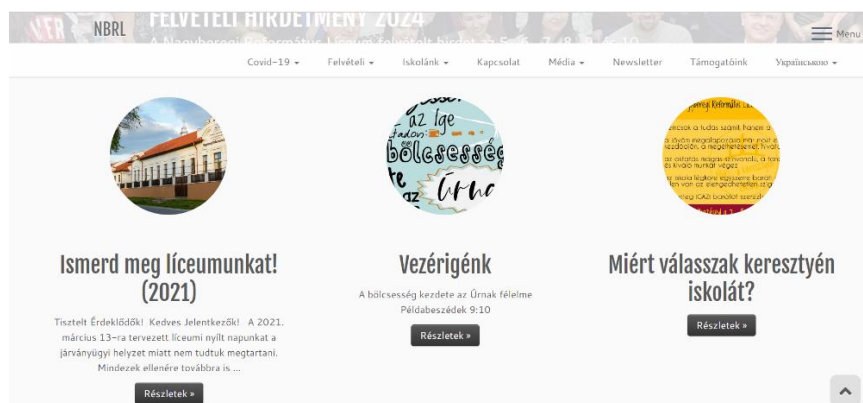
A Péterfalvai Református Líceum hivatalos Facebook-oldala nagyrészt magyar nyelvű bejegyzéseket tesz közzé. Elenyésző az ukrán vagy más nyelvű szövegek száma. Ennek ellenére mégis feltűnik néhány ukrán motívum, mint az ukrán zászló és címer, vagy az ukrán bikolor, a kék és sárga színek. A vallási tartalmú közlemények magyar nyelven jelennek meg, és ezekhez társulnak néhol a keresztény jelképek, mint a kereszt, a jászol stb.

A líceum honlapján a piros fehér és zöld színek látványosan jelen vannak. Emellett az intézmény keresztény oldalát is megmutatják az ott feltüntetett bibliai idézetekkel, a templom, mint jelkép feltüntetésével. A honlapon szintén kismértékben, de megjelennek ukrán nyelvű bejegyzések, a hivatalos dokumentumokat például ukrán nyelven töltik fel.

4.4 A Nagyberegi Református Líceum virtuális nyelvi tájképe

Honlap

A Nagyberegi Református Líceum honlapja mai napig aktív. Nem közölnek napi szinten bejegyzéseket, illetve a korábbi évekhez képest kevesebb tartalmat töltenek fel, azonban a lényeges információkat nem csak az intézmény facebook-oldalán, hanem itt is közlik a diákokkal, szülőkkel, érdeklődőkkel.

14. kép. A Nagyberegi Református Líceum honlapjának főoldala

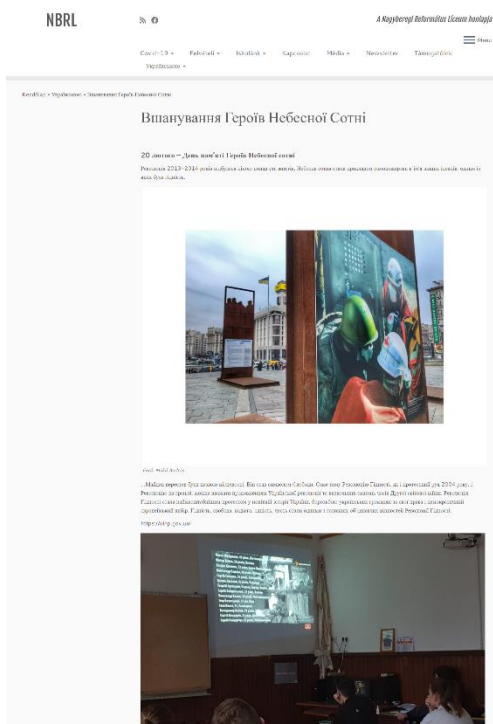
A honlapra lépve láthatjuk, hogy három dolgot emelnek ki elsősorban: a líceum bemutatását, a vezérigét, illetve egy rövid cikket annak előnyeiről, hogy miért válasszanak a diákok keresztény iskolát. A Nagyberegi Református Líceum vezérigéje a következő: „*A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme*” (Példabeszédek 9,10). Az, hogy ez a vezérigé a honlapon megjelenik (a líceum bejáratánál, a székelykapuba is bele van vésve), azt mutatja, valóban kiemelten odafigyelnek a keresztény nevelésre.

15. kép. A Nagyberegi Református Líceum adatai ukrán nyelven

A líceum fontosabb adatai (megnevezése, címe, alapítója, oktatási- és lelkészigazgatója) ukrán nyelven is fel van tüntetve az iskola honlapján (15. kép). 2023-ban a líceumnak új oktatási igazgatója lett, ezt a honlapon még nem frissítették. Továbbá az oldalon szereplő számos más közlemény is ukrán nyelven is felkerül. Például a Covid-

19-ről szóló cikkek, bejegyzések magyar és ukrán nyelven egyaránt fel vannak tüntetve. Olyan információk, mint a vírussal kapcsolatos óvintézkedések, ezen időszak hatása az oktatásra, mindkét nyelven megtalálhatók a honlapon. Emellett a líceumban többször is tartottak megemlékezést az ukrán hősoőrőről, ezekről az eseményekről ukrán nyelvű cikkeket is írtak, amelyet feltöltöttek az intézmény honlapjára.

16. kép. A Nagyberegi Református Líceum megemlékezése a „mennyei százak”-ról

A honlapon végzett kutatásom során azt figyeltem meg, hogy mind ukrán, mind magyar nyelvű bejegyzések megjelennek, és bár magyar nyelven több információhoz juthat az oldalra látogató, ukrán nyelven is fel van tüntetve minden lényeges adat az érdeklődők számára.

Facebook-oldal

A Nagyberegi Református Líceum hivatalos Facebook-oldala 3 ezer követővel rendelkezik. A jelenlegi profilképe egy csokor virág, a borítóképe pedig egy fénykép az intézmény tanáiról és diákjairól. A líceum gyakran váltogatja a profilképét általában évszakra megfelelően. A kép általában tartalmaz valamilyen bibliai idézetet és emellett valamilyen keresztény szimbólumot.

17. kép. A Nagyberegi Református Líceum profil- és borítóképe

A vizsgált időszakban a líceum Facebook-oldalán 276 bejegyzés jelent meg, 266 magyar nyelven, 7 ukrán nyelven, 2 kétnyelvű bejegyzés (angol-magyar), továbbá 1 darab bejegyzés 3 nyelven (magyar, ukrán és angol) jelent meg.

18. kép. Ukrán nyelvű bejegyzés a Nagyberegi Református Líceum Facebook-oldalán

Az ukrán nyelvű bejegyzések általában ukrán versenyek eredményeinek kihirdetése, ukrán színdarab megtekintése, ukrán nemzeti ünnep, megemlékezés megtartása után kerül ki az intézmény Facebook-oldalára. Ukrán szimbólumok is megjelennek az oldalon, az ukrán zászló és címer, ukrán írókról való rövid megemlékezés stb.

19. kép. Facebook-bejegyzés az ukrán írásbeliség napján

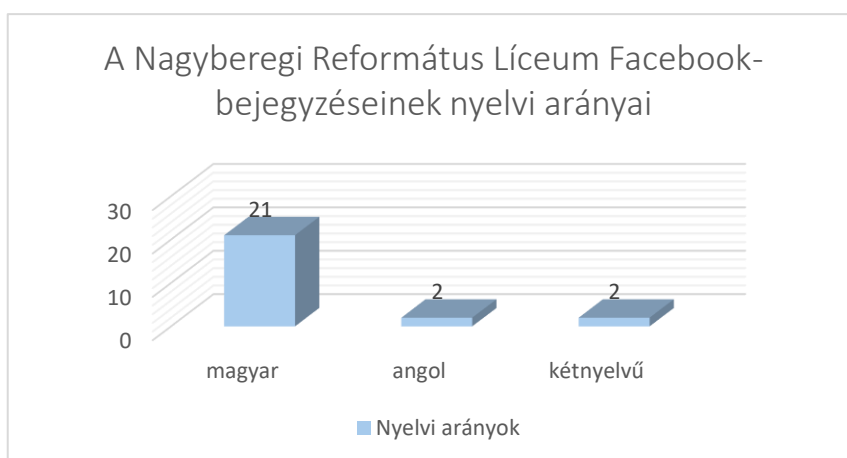
Emellett fontos szót ejteni arról, hogy magyar bejegyzések és szimbólumok rendszeresen jelennek meg az oldalon. Például gyakran jelenik meg a magyar népviselet, mivel az iskolának van egy néptánc csoportja, amelyről több kép és videó is felkerült már a hivatalos Facebook-oldalra.

Egyházi ünnepekkor gyakran osztanak meg köszöntéseket, jókívánásokat, többnyire magyar nyelven. Azonban a vizsgált időszakban felkerült egy kétnyelvű köszöntés is, amelyet pünkösd alkalmából osztottak meg a platformon. Egy magyar és angol nyelvű bibliai igét osztottak meg, és emellett jókívánásaikat is hozzátették az igevershöz (20. kép).

20. kép. Angol és magyar nyelvű ünnepi köszöntő a Nagyberegi Református Líceum Facebook-oldalán

Az általam vizsgált két tanévben összesen 25 vallási tartalmú bejegyzést tettek közzé az oktatási intézmény Facebook oldalán. A bejegyzések nyelvi aránya a következő módon alakult:

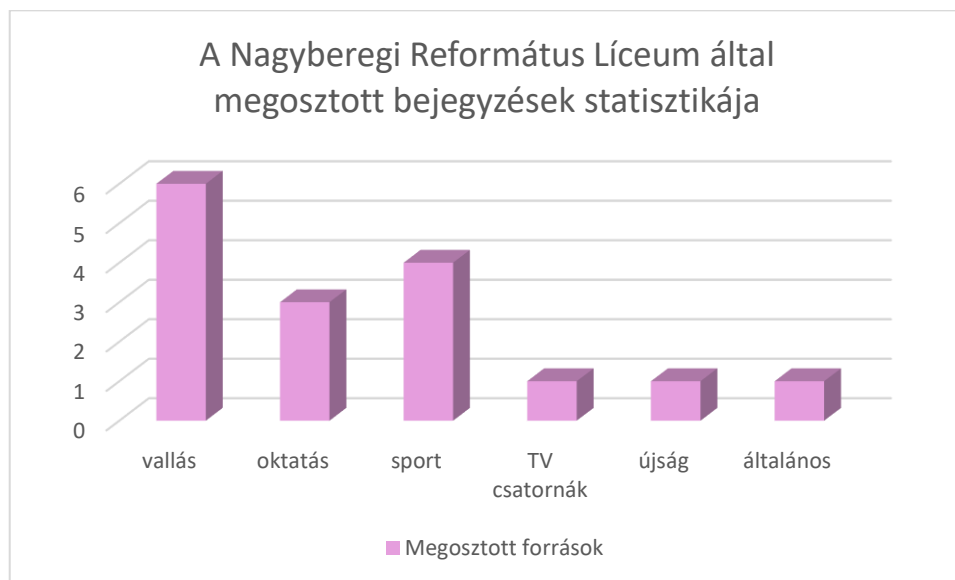
5. ábra. A Nagyberegi Református Líceum vallási tartalmú Facebook-bejegyzéseinek nyelvi arányai

Amint az az 5. ábrán is látható, a magyar nyelvű bejegyzésekből került a legtöbb megosztásra, melyek mellett az oldalon fellelhető két angol nyelvű bejegyzés (ezek bibliai idézetek), továbbá két darab kétnyelvű bejegyzés. Ez az arány is alátámasztja az általam felállított hipotézist, miszerint vallási tartalmú bejegyzések nagyrészt magyar nyelven jelennek meg az egyházi fenntartású iskolák oldalain.

Pulzus FM	3
Rákóczi Szövetség	3
kmf.uz.ua	2
Ungvári Magyar Filológia Tanszék	1
karpatalja.ma	1
karpataljalap.net	1
kiszo.net	1
Híradó 1	1
TV21	1
Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház	1

3. táblázat. A Nagyberegi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája

A vizsgált időszakban a Nagyberegi Református Líceum hivatalos Facebook-oldalán 15 bejegyzést osztottak meg más internetes oldalról. Ezeket különböző újságok, oktatási intézmények, Tv-s és rádiós oldalokról stb. osztották tovább. Ezeket a fent látható 3. táblázatba foglaltam össze.

6. ábra. A Nagyberegi Református Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája

Következtetésképp elmondható, hogy a Nagyberegi Református Líceum hivatalos honlapja, valamint Facebook-oldala rendszeresen oszt meg bejegyzéseket, és majdnem minden bejegyzéshez csatolnak egy vagy több a témához kapcsolódó képet. A vallási tartalmú Facebook-bejegyzések nagy része magyar nyelven lett megfogalmazva. Továbbá a honlapon egyaránt található magyar és ukrán nyelvű bejegyzések. Az ukrán nyelven megírt bejegyzések tartalmilag rövidebbek, és a magyar nyelvű szövegek fordításai. A más honlapról vagy közösségi oldalról megosztott bejegyzések is nagyrészt magyar nyelvűek. A legtöbb megosztás oktatás témában készült. Fontos továbbá megjegyezni, hogy több magyarsággal és református vallási élettel kapcsolatos szimbólum is megjelent az intézmény hivatalos oldalain.

4.5 A Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum virtuális nyelvi tájképe

Honlap

A Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceumnak nincs önálló, aktív hivatalos honlapja. Kutatásom során egy „parokia.hu” (<https://honlap.parokia.hu/lap/tecsoi-reformatus-liceum/cikk/mutat/bemutakozas/>) nevezetű oldalra bukkantam, ahol több információt is találtam a líceumról, azonban ez nem egy önálló, az iskola által vezetett honlap, mivel a Técsői Református Gyülekezetéről, illetve Técső városáról is találtam ugyanitt adatokat, megjelent cikkeket. Az weboldalon megtalálható a líceum története, az itt megszervezett alkalmak rövid bemutatása, valamint az ott dolgozó tanárok névsora. A honlapot utoljára 2008-ban frissítették, ezért napjaink nyelvi helyzetének feltérképezésére nem igazán alkalmas így kb. 15 év távlatából. A honlapon nem található ukrán nyelvű bejegyzések, minden megosztott információ magyar nyelven van írva. Fontosnak tartom megjegyezni azt is, hogy ez az egyetlen kárpátaljai egyházi fenntartású intézmény, melynek hivatalos megnevezésében szerepel a „magyar tannyelvű” kifejezés.

21. kép. A Técsői Református Líceum parokia.hu portálon talált bejegyzései

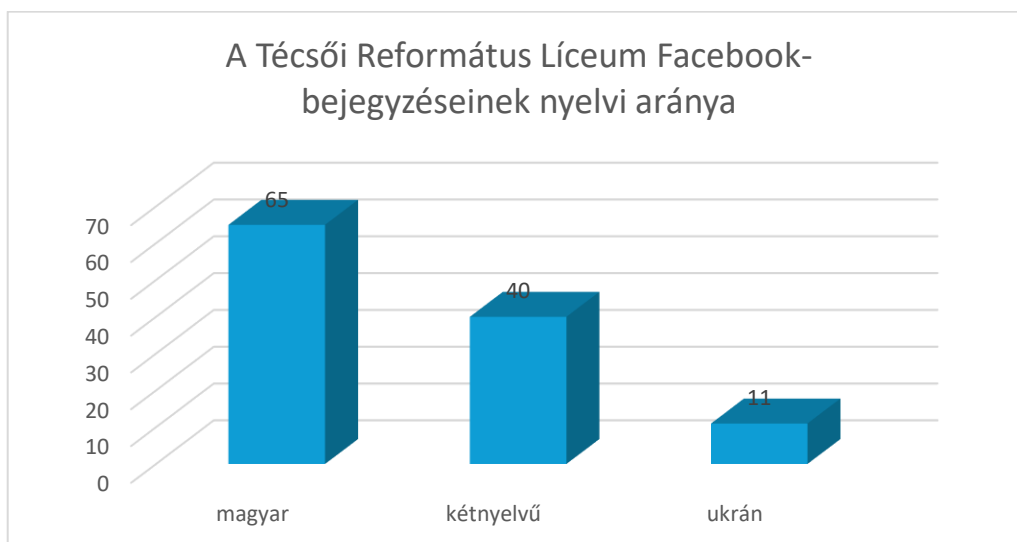
Facebook-oldal

A Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum hivatalos Facebook-oldala 1,1 ezer követővel rendelkezik és 1 ezer kedvelője van. Az oldal profilképén az intézmény címere látható, amely egy Bibliát ábrázol, amelyben egy alfa és omega szimbólum van feltüntetve, tartalmazza a líceum teljes nevét, megalapításának évét, valamint az iskola vezérigéjét, amely szintén egy bibliai idézet.

22. kép. A Técsői Református Líceum Facebook-oldalának profil- és birítóképe

A vizsgált időszak alatt összesen 116 bejegyzést osztottak meg a Facebook-oldalon. Ezek közül 65 magyar nyelvű, 40 kétnyelvű és 11 ukrán nyelvű volt. A líceumok között ez az intézmény, amely Facebook-oldalán legnagyobb arányban osztott meg kétnyelvű (magyar és ukrán) bejegyzéseket.

7. ábra. A Técsői Református Líceum Facebook-oldalon megosztott bejegyzéseinek nyelvi aránya

A vallási tartalmú bejegyzések aránya azonban valamivel kisebb a többi iskolához képest. Az elmúlt két tanévben összesen 15 olyan bejegyzést osztottak meg oldalukon, amelyek valamilyen formában tartalmaznak keresztény megnyilvánulásokat. A megosztott vallási tartalmú bejegyzések közül 1 kizárólag ukrán nyelvű, 6 pedig magyar és ukrán nyelven is megjelent. Arányaiban szintén ez a líceum osztja meg a legtöbb vallási tartalmú bejegyzést ukrán és magyar nyelven is.

Számos figyelemre méltó jelenséggel találkoztam a kutatás során. Például a líceum oldalán több kétnyelvű vallási tartalmú köszöntés is megjelenik, többnyire karácsonykor és

húsvétkor. Ezek a köszöntések általában valamilyen bibliai ígét tartalmaznak magyar és ukrán nyelven is. Megfigyeléseim szerint ebben sincs logikai sorrend felállítva a nyelvek elrendezése szempontjából.

23. kép. A Técsői Református Líceum karácsonyi köszöntése

A fent látható 23. kép érdekessége abban rejlik, hogy ugyanazon a képen magyar és ukrán nyelvű szöveg is megjelenik. Ugyanez figyelhető meg a következő, 24. képen is, amely egy álláshirdetést reklámozott:

24. kép. A Técsői Református Líceum Facebook-oldalán közzétett álláshirdetés

Amint az látható, a képes hirdetésen két nyelven, ukránul és magyarul is fel vannak tüntetve a szükséges adatok. Fontos még kiemelni ezzel kapcsolatban, hogy ugyanazok az információk vannak közzé téve a két nyelven, egyenlő arányban. Tehát a képen ugyanannyi magyar szöveg jelenik meg, mint ukrán. Viszont ha jobban megnézzük, akkor a munkaidő feltüntetésekor eltérés mutatható ki a magyar és ukrán nyelvű szövegrésznél.

Ez abból adódik, hogy az ukrán szöveg a hivatalos kijevi időt veszi alapul, míg a magyar szövegben a helyi magyar közösség által használt közép-európai időszámítás van feltüntetve. A két időzóna közötti eltérés egy óra, így az ukrán szövegben a 8:30-as kezdés, vagy esetleg a magyar nyelvben a 7:00 kezdés egyikénél a percek nagy valószínűséggel el lettek gépelve.

Ezen kívül egy fontos dolgot szükséges meg kiemelni. A Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum hivatalos Facebook-oldalán közzé tett 2023. május 24-én megosztotta a felvételi vizsga lehetőségét reklámozó plakátokat magyar és ukrán nyelven is, ugyanabban az időben, ugyanazokkal az információkkal ellátva a két plakátot.

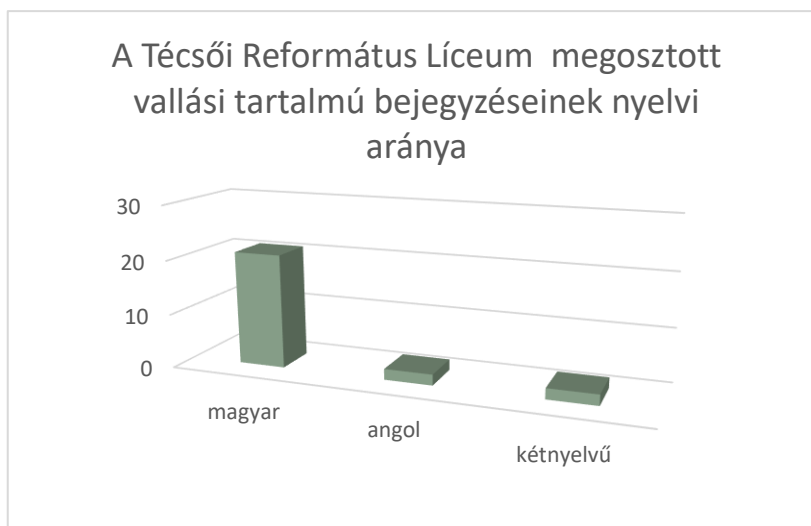
25. kép. A Técsői Református Líceum magyar nyelvű felvételi tájékoztatója

26. kép. A Técsői Református Líceum ukrán nyelvű felvételi tájékoztatója

Ezek alapján számos következtetés levonható: bár a két plakát ugyanazokkal az információkkal van ellátva és ugyanabban az időpontban, egymás után lett megosztva, a magyar nyelvű bejegyzésre többen reagáltak, mint az ukrán nyelvűre (magyar bejegyzés –

23 reakció, ukrán bejegyzés – 14 reakció). Ez arra utalhat, hogy a hivatalos Facebook-oldalt több magyar anyanyelvű diák, tanár, szülő vagy más látogató követi, ezért több reakció érkezik a magyar nyelven közölt bejegyzésekre.

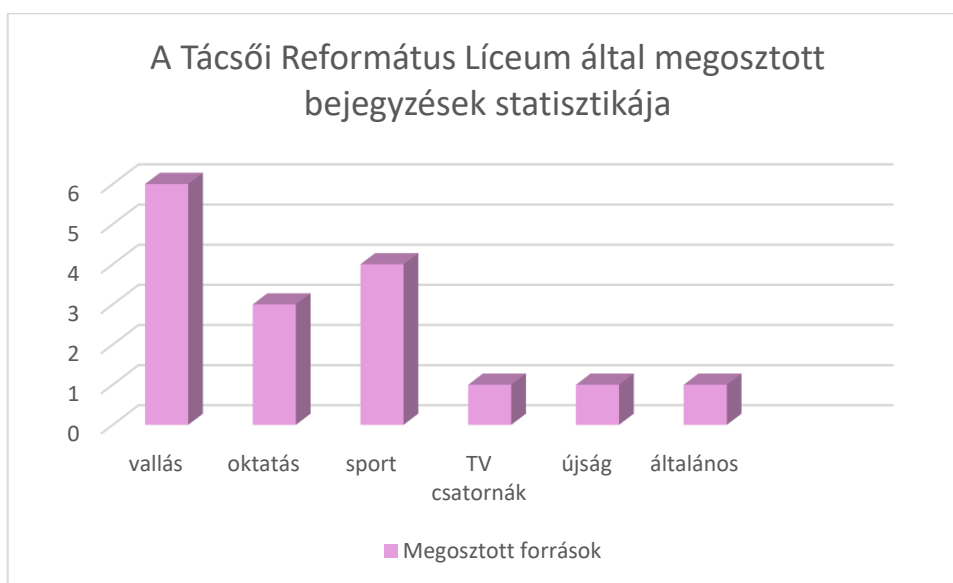
8. ábra. A Tecsői Református Líceum megosztott vallási tartalmú bejegyzéseinek nyelvi aránya

A 2022/2023-as és a 2023/2024-es tanévben, azaz a vizsgálati időszakban a Tecsői Magyar Tannyelvű Református Líceum összesen 35 bejegyzést osztott meg, amelynek más az eredeti forrása. Ezek a bejegyzések magyar és ukrán nyelvű oldalokról lettek megosztva az intézmény Facebook-oldalán, így ukrán és magyar nyelvű bejegyzések egyaránt találhatóak ezek között. A 4. táblázat azt mutatja, milyen forrásokat osztottak meg az oldal kezelői, valamint azt, hogy mennyiségében hány bejegyzés került megosztásra ugyanazon oldalokról.

Tyachiv Tmtrl	9
kiszo.net	6
TV21	5
Тячівська Районна Організація Товариства Ч. Х.	5
Nereszen Néphagyományőrző Egyesület	4
Kárpátaljai Református Egyház	1
Johannita Segítő Szolgálat	1
Magyarország Beregszászi Konzulátusa	1
Тячівська Публічна Бібліотека	1
ВО Тячівської Міської Ради	1
Magánszemély	1

4. táblázat. A Tiszapéterfalvi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája

Fontos megjegyezni, hogy a legtöbbször megosztott oldal a „Tyachiv Tmtrl” a líceum ukrán nyelvű Facebook-oldala. Azonban ezen az oldalon csak néhány bejegyzés található, továbbá ugyanezek a bejegyzések megtalálhatók a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum Facebook-oldalán is, így mivel ezen az oldalon osztanak meg rendszeresen bejegyzéseket és információkat, ez tekinthető a líceum hivatalos Facebook-oldalának.

9. ábra. A Tácsői Református Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája

Összességében a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum virtuális nyelvi tájképe vegyesnek tekinthető leginkább azért, mert bár magyar nyelvű bejegyzések és motívumok még mindig nagyobb arányban jelennek meg, mint más nyelvek, mégis ennél az iskolánál a legkisebb az eltérés és a különbség a kettő között. Ugyanez igaz a vallási tartalmú bejegyzésekre is. Bár ebből a szempontból is több helyen lelhetők fel más nyelvű bejegyzések és más szimbólumok, vallási tekintetben még mindig a magyar nyelv és a magyar szimbólumok vannak többségben. A más források megosztása szempontjából a vallási tematikájú bejegyzéseket megelőzi az oktatás és a helyi portálok bejegyzéseinek közzététele. Ez arra enged rámutatni, hogy bár ilyen szempontból is fontos a keresztény elvek bemutatása, prioritásként mégis az oktatásra tekintenek.

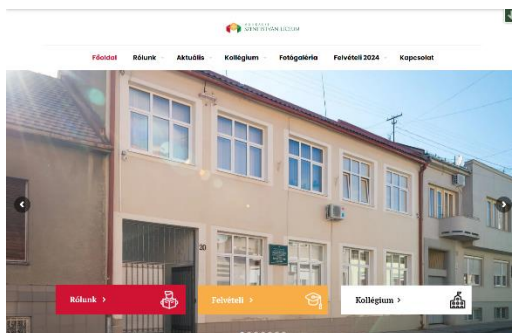
A nyelvi megoszlás egyik indoka az, hogy az intézmény a megye szórványmagyarságának területén helyezkedik el, s így a diákok többsége is e területről jön az intézménybe tanulni. Vagyis a diákok többsége vegyes családból származó, mind az

ukrán, mind pedig a magyar nyelvet jól beszéli. Bár akad olyan is, akinek nyelvhasználata, nyelvismerete egyik nyelv tekintetében domináns.

4.6 A Munkácsi Szent István Líceum virtuális nyelvi tájképe

Honlap

A Munkácsi Római Katolikus Líceum honlapja mai napig aktív. Hetente legalább egy cikket, hírt jelenítenek meg az oldalon. Naprakész információkat szerezhetünk az intézmény aktuális híreiről, a rendezvényekről, a felvételiéről, az iskola házirendjéről, a tanári karról stb.

27. kép. A Munkácsi Szent István Líceum hivatalos honlapja

Az oldalra belépve a líceum épületének fényképe tárul elénk, továbbá áthatjuk, hogy az itt megtalálható információk menüpontokba vannak rendezve. Fel van tüntetve a líceum teljes neve és annak logója, amelyen egy kereszt van ábrázolva, ami a felekezeti hovatartozást igazolja, mindez pedig magyar nemzeti színekkel van körülvéve. A honlapon, egy fénykép kivételével, amelyen két nyelven van feltüntetve az intézmény teljes megnevezése, minden információt magyar nyelven olvashatunk.

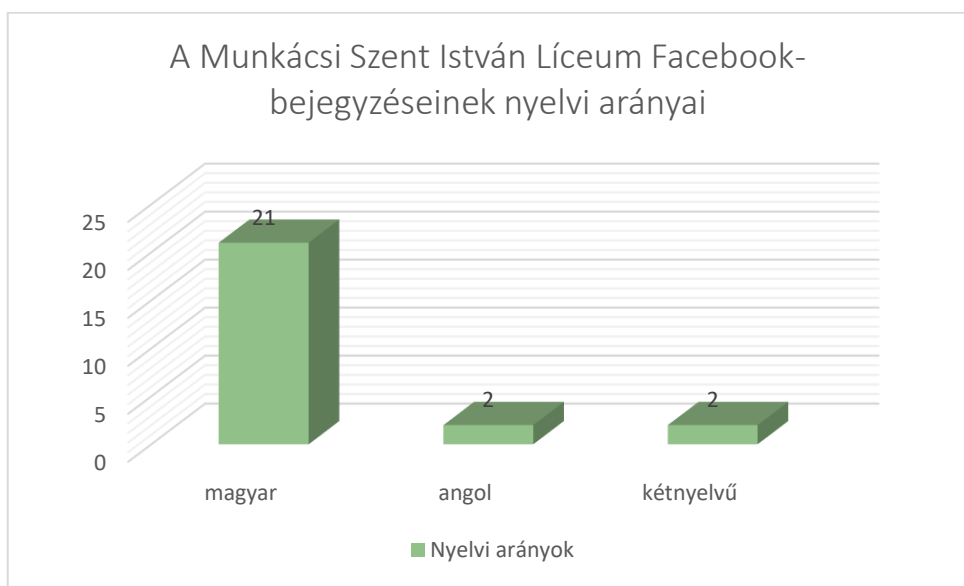
Facebook

A Munkácsi Szent István Líceum hivatalos Facebook 1,4 ezer kedveléssel- és 1,5 ezer követővel rendelkezik. Az oldal profil, és borítóképén az iskola címere szerepel. A borítóképen látható címer ki van egészítve néhány diákokról készült képpel. Látható továbbá, hogy a képen a piros, fehér és zöld színeken van a hangsúly, emellett fontos szerepet kap a kereszt is, amely az intézmény felekezeti hovatartozását igazolja.

28. kép. A Munkácsi Szent István Líceum profil- és borítóképe

A vizsgált időszak alatt a líceum Facebook-oldalán rendszeresen közöltek tartalmakat. Összesen 226 bejegyzést tettek közzé, 221 magyar nyelvű-, 4 ukrán nyelvű- és 1 kétnyelvű bejegyzést.

10. ábra. A Munkácsi Szent István Líceum Facebook-bejegyzéseinek nyelvi arányai

Az egyetlen kétnyelvű (magyar és ukrán) bejegyzés az oldalon egy tudósítás a 2023-as évi tanévnyitóról, amelyben a hivatkozásnak a „1 вересня” nevet adták. A képen pedig magyar nyelven van kiírva a „tanévnyitó” kifejezés.

29. kép. A Munkácsi Szent István Líceum Facebook-oldalon található kétnyelvű bejegyzés

Ezen a bejegyzésen kívül a vizsgált időszakban nem került megosztásra egyéb kétnyelvű bejegyzés.

Az általam vizsgált két tanévben a líceum 46 vallási tematikájú bejegyzést osztott meg. Ezek a bejegyzések kizárólag magyar nyelven kerültek megosztásra. Úgy gondolom, hogy ez kifejezetten meglepő, mivel Munkács városa nagyrészt ukránul beszélő emberekből áll, így alapvetően azt feltételeztem, hogy pont ez okból több ukrán nyelvű vallással kapcsolatos bejegyzést fogok találni az oldalon a kutatásom során. A húsvéti köszöntésben például különösen kiemelkednek a magyar motívumok, mivel az igei köszöntést ábrázoló képen nagyrészt magyar nemzeti színek jelennek meg.

30. kép. A Munkácsi Szent István Líceum húsvéti köszöntése

Fontosnak találok kiemelni továbbá azt a bejegyzést, amelyet 2023. március 9-én tettek közzé a líceum oldalán. A diákok Tarasz Sevcsenko híres ukrán íróról emlékeztek meg ezen a napon. Az erről közzétett bejegyzés szövege, bár egy az ukrán nemzet számára különösen fontos eseményről szól, magyar nyelven lett megfogalmazva. A képeken ukrán nyelvű szövegek vannak feltüntetve, mely egyértelműen utal arra, hogy a megemlékezés ukrán nyelven történt.

31. kép. A Munkácsi Szent István Líceum diákjainak megemlékezése Tarasz Sevcsenko-ról

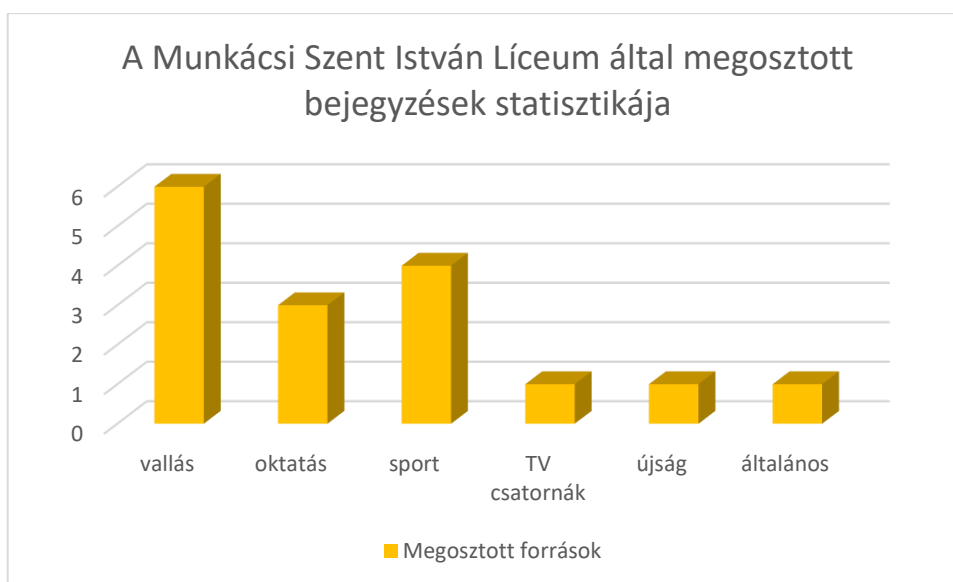
A vizsgált időszakban 21 bejegyzést osztottak meg az intézmény Facebook-oldalán, amely más forrásból ered. Ezek statisztikáját a következő táblázatban foglaltam össze:

TV21	4
karpataljalap.net	2
veritas.hu	2
Magánszemélyek	2
Munkácsi Római Katolikus Egyházmegye	1
Munkácsi Mihály Magyar Ház	1
Мукачівська Міська Рада	1
Rákóczi Szövetség	1
kiszo.net	1
karpatinfo.net	1

Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség	1
karpatalja.ma	1
Híradó 14	1
Мукачівське РУ ДСНС Закарпаття	1
Ungvári Drugeth Gimnázium	1

5. táblázat. A Munkácsi Szent István Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája

Az eredmények alapján az a következtetés vonható le, hogy a legtöbb líceum által Facebook-oldalán továbbosztott bejegyzés újságok internetes oldalairól, illetve Tv-csatornák internetes platformjairól lett továbbítva. Két ukrán nyelvű internetes oldalról is osztottak meg bejegyzéseket a hivatalos Facebook-oldalukon.

11. ábra. A Munkácsi Szent István Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája

Összességében elmondható, hogy a Munkácsi Szent István Líceum hivatalos honlapja mai napig aktív, naprakész információkat osztanak meg a platformon, kizárólag magyar nyelven. Itt is, valamint az intézmény hivatalos Facebook-oldalán is számos magyarságra utaló jelkép és szimbólum megjelenik. A vallási tartalmú bejegyzések magyar nyelven kerülnek megfogalmazásra. Emellett azonban több ukrán nyelvű forrásból is osztanak meg információkat az említett oldalon, valamint több olyan eseményről számolnak be rendszeresen, amelyek ukrán nyelven zajlanak, ennek megfelelően ukrán nyelvű szövegek és ukrán motívumok is találhatóak a hivatalos oldalon.

4.7 A Karácshfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum virtuális nyelv tájképe

Honlap

A Karácshfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum honlapjára rendszeresen töltenek fel tartalmakat, így az oldal aktívnek mondható. A legutóbbi bejegyzés április 27-én került megosztásra, amelyben közölték az éven meghirdetett felvételi vizsga eredményeit. A líceum honlapján csak a fontosabb eseményeket teszik közzé, így az nem frissül napi vagy heti szinten. A honlapot megnyitva elsősorban a líceum teljes megnevezését veheti észre a látogató, továbbá azokat a menüpontokat, amelyek a fontosabb információkat tartalmazzák az iskolával kapcsolatban. Emellett a főoldalon mindig megjelennek az éppen aktuális hírek, amelyek az intézményben történtek (32. kép).

32. kép. A Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum hivatalos honlapja

Az intézmény kialakított a honlap ukrán nyelvű felületét, amelyen a fontosabb információk, bejegyzések, megjelent cikkek hivatalos nyelven is megjelennek. Az oldal jól kidolgozott, minden olyan bejegyzés megjelenik ukrán nyelven, amely azt megelőzően magyar nyelven is közölve lett. Feltöltötték továbbá az intézmény hivatalos dokumentumait egy terjedelmében hosszú bemutatót a líceumról, bemutatták az intézmény vezetését, valamint feltöltöttek egy linket, amely a líceum hivatalos facebook-oldalára vezet.

33. kép. A Karácshfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum ukrán nyelvű honlapja

Facebook-oldal

A Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum hivatalos Facebook-oldala 12 ezer követővel és 11 ezer kedveléssel rendelkezik. Au oldal profilképén a líceum címere látható, amelyen egy Biblia, egy gyertya, egy kereszt és egy iskola szerepel. Ez magába foglalja az iskola elveit. A borítóképen a következő felirat olvasható: „Rólad, veled, érted. Több, mint egy iskola”. A képen ismét megfigyelhető a címer, valamint több egymásra rakott kéz is, ami a csapatot, az egységet jelképezheti.

34. kép. A Karácsfalvai Líceum Facebook-oldalának profil- és borítóképe

A vizsgált időszakban összesen 338 bejegyzést osztottak meg a hivatalos Facebook-oldalon. Egy kivétellel, amely kétnyelvű bejegyzés (magyar és ukrán), mindegyik megosztott tartalom magyar nyelvű volt.

35. kép. A Karácsfalvai Líceum kétnyelvű bejegyzése

A kétnyelvű bejegyzés annyiban minősül kétnyelvűnek, hogy a magyarul megfogalmazott szövegben a sportbajnokság eredeti, ukrán megnevezését tüntetik fel, illetve ezután az egész magyarul megfogalmazott szöveget lefordítják ukrán nyelvére. Ebben az esetben is bizonyítható, hogy az eredeti szöveg a magyar, az ukrán szöveg pedig fordítás.

Az ukrán jelképek, bár kisebb mértékben, de szintén megjelennek az oldalon. Például a háborúban elesettek megemlékezésén kiemelt szerepet kapnak az ukrán nemzeti

színek. Illetve természetesen ebben az esetben is megjelenik az egyik fő keresztény jelkép, a kereszt.

36. kép. Megemlékezés a háborúban elesett katonákról.

Ebben az esetben különösen fontosnak tartom kiemelni a vallási tartalmú bejegyzéseknél a szimbólumokat. A görögkatolikus vallásra jellemző leginkább a képi ábrázolás, ezért a líceum Facebook-oldalán is rendszeresen felbukkannak szentképek, a kereszt, a gyertyák stb. Így például a megosztott köszöntések képein is jellemző azok megjelenése.

37. kép. A Karácsfalvai Görögkatolikus Líceum húsvéti köszöntése

Az kutatásom vizsgálati időszaka alatt az intézmény 42 vallási tematikájú bejegyzést tett közzé, mind a 42 bejegyzés magyar nyelven lett megosztva. Minden ilyen bejegyzésnél megjelenik valamilyen formában egy vallási jelkép és majdnem minden bejegyzésnél egy Bibliából idézett igé is.

Magyar és ukrán jelképek egyaránt megjelennek az iskola által koordinált közösségi oldalon, magyarságra utaló jelképből jelentősen több van. Például minden

adventi alkalommal piros, fehér és zöld színű gyertyákat gyűjtanak meg a diákok az adventi koszorún, valamint több eseményről feltöltött képen is észrevehető a háttérben a magyar zászló.

38. kép. Adventi alkalom a Karácsfalvai Líceumban

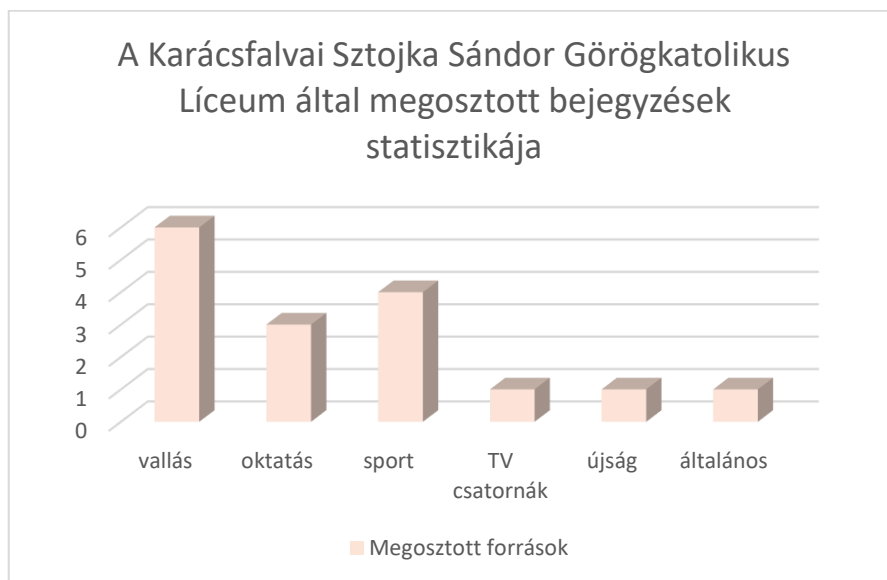
A fenti képen jól megfigyelhetők mind a magyar nemzeti színekben pompázó koszorúk, mind a háttérben a falakra festett szentképek.

A vizsgált időszakban 19 más platformról megosztott bejegyzést tett közzé hivatalos Facebook-oldalán az iskola. Ezek összefoglalása az alábbi táblázatban tekinthetők meg:

Kárpát-medencei Egyetemek Kupája	4
Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet	2
phbences.hu	2
TV21	1
Színes Tartályok	1
Görögkatolikusnet	1
Genius Jótékonyági Alapítvány	1
karpataljainepfoiskola.net	1
kekbudapest.hu	1
magyarkurir.hu	1
Híradó 13	1
Magánszemély	1

6. táblázat. A Karácsfalvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája

Az összesített információk alapján tehát látható, hogy az ugyanazon platformról történő legtöbb megosztást egy sporthíreket megosztó oldalról továbbította a líceum. A megosztott bejegyzések tematikájának statisztikáját a 12. ábra foglalja össze:

12. ábra. A Karácsfalvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája

Az adatokat összesítve a következő következtetéseket vontam le: a Karácsfalvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceum honlapja bár nem frissül rendszeresen, a lényeges információkat mindig közzéteszik. Illetve a líceum honlapja rendelkezik egy különálló ukrán részleggel, ahol a már korábban magyarul feltüntetett információkat itt is megosztják. Bár ezek a szövegek általában rövidebbek (ami igazolja a kutatásom elején felállított hipotézist), mindig pontosan és precízen vannak lefordítva. Az intézmény Facebook-oldalán rendszeresen posztolnak tartalmakat, ezekhez minden esetben kép is van csatolva. A vallási tartalmú bejegyzések mind magyar nyelvűek. Továbbá ez az a líceum, amelynél legtöbbször jelennek meg vallási jelképek, mivel ez a görögkatolikus vallás egyik lényeges jellemzője. A más oldalakról továbbosztott bejegyzések fő témája a vallás, ezen kívül közzétesznek oktatással és sporttal kapcsolatos információkat is.

V. ÖSSZEFOGLALÁS

Munkámban hat kárpátaljai egyházi fenntartású iskola virtuális nyelvi tájképét vizsgáltam. A vizsgált intézmények a következők: Nagydobronyi Református Líceum, Tiszapéterfalvi Református Líceum, Nagyberegi Református Líceum, Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum, Munkácsi Szent István Líceum, Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum. A kutatásomon belül a fent megnevezett líceumok hivatalos honlapjait, illetve hivatalos Facebook-oldalait figyeltem meg naponta, ezekről a platformokról gyűjtöttem adatokat, majd azokat elemeztem. Ezen belül elsősorban a nyelvi arányokat (tehát azt, hogy a közzétett bejegyzések milyen nyelven jelennek meg), valamint a megosztott képeket és az azon megjelenő motívumokat, jelképeket vizsgáltam meg részletesebben. Továbbá figyelmet fordítottam arra is, hogy arányaiban a vizsgált időszak alatt hány vallási tartalmú bejegyzés jelenik meg a líceumok által kezelt Facebook-oldalakon, ezek nyelvi arányait külön elemeztem. Fontosnak tartottam megvizsgálni azt is, hogy a nem saját, tehát más platformról megosztott bejegyzések tematikája hogyan oszlik meg.

Már a kutatás elején is nyilvánvaló volt számomra, hogy minden általam vizsgált oktatási intézmény rendelkezik hivatalos honlappal, valamint hivatalos Facebook-oldallal, mivel a XXI. században minden oktatási intézménytől elvárják, hogy a fontos információkat, a rendezvényeket, a hirdetéseket közöljék és ezt, az internet feltalálása óta ezzel a módszerrel lehet legkönnyebben megvalósítani. Ami különösen meglepő volt számomra, hogy a vizsgált intézmények nagy része nem működteti aktívan a honlapját, sőt, a Técsői Magyar Tannyelvű Református Líceum nem is rendelkezik önálló honlappal. A Nagyberegi Református Líceum, a Munkácsi Szent István Líceum, illetve a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum honlapjaira az intézmények rendszeresen töltnek fel információkat, így ők aktívan alakítják az intézményük virtuális nyelvi tájképét. Az a hipotézisem, miszerint az intézmények rendszeresen osztanak meg tartalmakat az általuk kezelt honlapokon, csak 50%-ban igazolódott be.

Emellett azonban ugyanez a feltevés a Facebook-oldalak aktivitásával kapcsolatban teljes mértékben beigazolódott, mivel a vizsgált időszak alatt szinte napi szinten töltöttek fel bejegyzéseket a Facebook oldalakra. Ezt alátámasztják a következő adatok: a Nagydobronyi Református Líceum 293, a Tiszapéterfalvi Református Líceum 167, a Nagyberegi Református Líceum 276, a Técsői Református Líceum 116, a Munkácsi

Szent István Líceum 226, a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum pedig 338 bejegyzést tett közzé a vizsgált időszak alatt.

A kutatásom során beigazolódtak a nyelvi arányok kapcsán felvetett hipotéziseim is. Minden általam vizsgált intézmény honlapján, valamint Facebook-oldalán fellelhető magyar, és ukrán nyelvű tartalmak is, ezek a tartalmak arányaiban nagyrészt magyar nyelvűek. Példaként a Munkácsi Szent István Líceum Facebook-oldalát említeném, ahol 226 bejegyzésből 221 magyar nyelven, 4 bejegyzés ukrán nyelven, 1 pedig magyar és ukrán nyelven íródott. Mindemellett a szövegek tartalmát tüzetesen megvizsgálva igaznak bizonyult az az állításom is, amely szerint az ukrán nyelvű szövegek eredetileg magyar nyelven íródtak, majd ezeket lefordították ukrán nyelvre. Ezt támasztja alá az is, hogy a legtöbb esetben a magyar nyelvű szöveg után, alatt következik az ukrán nyelvű információ. Vagyis elsődleges a magyar nyelven írott információ. Ez ellentmond a jelenleg hatályos ukrán nyelvtörvénynek is, mely kimondja, hogy az ukrán szöveg más nyelvű fordítása csak az ukrán nyelvű szöveg jobb oldalán, vagy alatta közölhető.

Mivel az általam vizsgált intézmények egyházi fenntartásúak, azt a hipotézist fogalmaztam meg, hogy minden líceum oldalán rendszeresen osztanak meg vallási tartalmú bejegyzéseket, képeket, továbbá feltételeztem, hogy ezen bejegyzések szövegei nagyrészt magyar nyelvűek. A vizsgálat során kiderült, hogy ez intézményenként eltérő, azonban valóban minden iskola honlapján található vallási tartalmú bejegyzések, amelyek többsége magyar nyelvű, valamint képek, keresztény szimbólumok. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy minden líceum esetében jelen van szimbólumként a kereszt, valamint a biblia. Emellett kiemelném, hogy a katolikus líceumokban, felekezeti hovatartozásukból eredően, sokkal nagyobb arányban jelennek meg szimbólumok és jelképek, például a Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum Facebook-oldalán majdnem minden vallási tartalmú bejegyzéshez csatolt képen láthatunk valamilyen szentképet, gyertyát vagy keresztet.

A vallási szimbólumok mellett az oldalakon gyakran jelennek meg magyar és ukrán nemzeti szimbólumok is. Ezeket azért találom fontosnak, mert megmutatják, hogy az intézmény diákjai és tanárai hogyan viszonyulnak saját nemzeti nyelvükhöz, valamint az államnyelvhez. Arra jutottam, hogy minden intézmény tudatosan törekszik hagyományörzésre (például a Nagyberegi Református Líceum néptánc csoporttal is rendelkezik, így számos képen láthatunk magyar népviseletbe öltözött diákokat és

tanárokat, valamint a diákok rendszeresen készülnek műsorral március 15-én és április 11-én), emellett azonban fontosnak tartják az államnyelv oktatását, mindennapokba való bevonását is (például sok helyen megjelenik az ukrán zászló és címer, továbbá számos ukrán állami vagy nemzeti ünnepen szerveznek rendezvényeket).

A magyar közösség középszintű oktatására létrejött egyházi fenntartású intézményei jelenleg a virtuális nyelvi tájképükben egyértelműen magyar dominánsak. Még azokon a helyeken is, ahol szórványterületen helyezkednek el (Técső és Munkács), illetve a diákjaik többsége is e szórványterületről érkezik (Técső). Az ukrán nyelvű információ jelenleg ezen intézmények virtuális nyelvi tájképében csupán kiegészítő információként jelenik meg. Kivétel ez alól az intézmények hivatalos honlapjának tájékoztató oldala, ami legtöbbször az intézmények történetét, elérhetőségi adatait foglalja magába.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Bartha Csilla – Laihonen, Petteri – Szabó Tamás Péter 2013: Nyelvi tájkép kisebbségben és többségben: egy új kutatási területről. *Pro Minoritate*. 22. évf. 3. sz. / 2013, 13-28.
- Bartha Csilla 2017: Multimodális szemiotikai repertoárok, ideológiai többszólamúság és reflexivitás: A vizuális nyelvek kritikai nyelv(észet)i tájképe. Plenáris előadás. Absztrakt. In: *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség*. Műhelykonferencia. Csíkszereda: Sapientia EMTE, 2017. szept. 22-23.
- Bartha Csilla – Márku Anita – Pachné Heltai Borbála 2016: *Többnyelvű nyelvhasználat identitásépítő gyakorlatai digitális diskurzusokban*. 19. Élőnyelvi konferencia. Marosvásárhely, 2016. szeptember 6.
- Beregszászi Anikó 2005: „Csata” a szimbolikus térért, avagy a látható/láthatatlan anyanyelv. In: Beregszászi Anikó – Papp Richárd (szerk.): *Kárpátalja. Társadalomtudományi Tanulmányok*. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet – II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Budapest-Beregszász.
- Blommaert, J. 2016: The Conservative Turn in Linguistic Landscape Studies. *Tilburg Papers in Culture Studies*. Tilburg: Tilburg University Press. No. 156.
- Bódi Zoltán 1998: Internetes kommunikáció – beszédkommunikáció. In: Gósy Mária (szerk.): *Beszéd kutatás '98. Beszéd, spontán beszéd, beszédkommunikáció*. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest. 178–88.
- Bódi Zoltán 2004a: *A világháló nyelve. Internetezőők és internetes nyelvhasználat a magyar társadalomban*. Budapest: Gondolat Kiadó.
- Bódi Zoltán 2004b: Az írás és a beszéd viszonya az internetes interakcióban. *Magyar Nyelvőr*. 128. évf. 3. sz. / 2004, 286-294.
- Bódi Zoltán 2015: Az internetes nyelvváltozatokról. *e-nyelv.hu magazin*, 2015. augusztus 31. <https://e-nyelvmagazin.hu/2015/08/31/az-internetes-nyelvváltozatokról/>
- Brown, Kara D. 2005: Estonian "Schoolscapes" and the Marginalization of Regional Identity in Education. *European Education*. 37. évf. 3. sz. / 2005, 78–89.
- Crystal, David 2001/2004: *Language and the Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Csernicskó István 2013: *Államok, nyelvek, államnyelvek. Nyelvpolitika a mai Kárpátalja területén* (1867). Budapest: Gondolat Kiadó.
- Csernicskó István 2016: A dinamikusan változó nyelvi tájkép: Kárpátalja példája. *Acta Humana*. 3. évf. 3. sz. / 2016, 91-105.
- Csernicskó István 2019: *Fények és árnyak: Kárpátalja nyelvi tájképéből*. Ungvár: Autdor-Shark.
- Érsok Nikoletta Ágnes 2003: Írva csevegés – virtuális írásbeliség. *Magyar Nyelvőr*. 127. évf. 1. sz. / 2003, 99–104.
- Érsok Nikoletta Ágnes 2006: Szóbeliség és/vagy írásbeliség. *Magyar Nyelvőr*. 130. évf. 2. sz. / 2006, 165–176.
- Gorter, Durk 2017: A nyelvi tájkép tanulmányozása: bevezetés a tudományterületbe. *Regio*. 25. évf. 3. sz. / 2017, 31–49.
- Hámori Ágnes 2017: Diskurzusműfaj, séma és forgatókönyv: A „vice” műfaj sémájának jellemzői és kiépülési dinamikája a társas interakciókban. *Magyar Nyelv*. 113. évf. 3. sz. / 2017, 311–329.
- Hámori Ágnes 2018: „Jó lett, Taven baktali!” Egy orális kultúra vizualitása: a cigány nyelv meg-JEL-enései a Youtube szemiotikai terében. In: Tódor Erika-Mária – Tankó Enikő – Dégi Zsuzsanna (szerk.): *Nyelvi tájkép, nyelvi sokszínűség. II. kötet: Nyelvhasználati terek és nyelvi sokszínűség*. 2017. szeptember 22-23., Csíkszereda. Kolozsvár: Scientia Kiadó.
- Herring, Susan 2007: A Faceted Classification Scheme for Computer-Mediated Discourse. *Language@Internet*. 4. évf. 1. sz. / 2007. <https://web.archive.org/web/20240205183941/https://www.languageatinternet.org/articles/2007/761>
- Herring, Susan – Kapidzic, Sanja 2011: Gender, Communication, and Self-Presentation in Teen Chatrooms Revisited: Have Patterns Changed? *Journal of Computer-Mediated Communication*. 17. évf. 1. sz. / 2011, 39–59.
- Herring, Susan – Stein, Dieter – Virtanen, Tuija (eds.) 2013: *Pragmatics of Computer-Mediated Communication*. Berlin: De Gruyter.

- Karmacsi Zoltán 2018: Kárpátaljai magyar tannyelvű iskolák nyelvi tájképe. In: Karmacsi Zoltán és Máté Réka szerk. *Nyelvek és nyelvváltozatok térben és időben. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból IV.*, RIK-U, Ungvá, 174–182.
- Karmacsi Z. – Sass E. 2023: A fesztiválturizmus nyelvi tájképe Kárpátalján. *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica*. 2. évf. 1. sz. / 2023, 139–160.
- Laihonen, Petteri 2012: Nyelvi tájkép egy csallóközi és egy mátyusföldi faluban. *Fórum Társadalomtudományi Szemle*. 14. évf. 3. sz. / 2012, 27–49.
- Landry, R. – Bourhis, R. Y. 1997: Linguistic Landscape and Ethnolinguistic Vitality: An Empirical Study. *Journal of Language and Social Psychology*. 16. évf. 1. sz. / 1997, 23–49.
- Malinák Judit 2008: A személyes identitás létrejötte a médiakultúra globalizálódásának kontextusában. In: *A kultúra kódjai*. Budapest: MOME. 77-91.
- Márku Anita 2015a: Az internetes nyelvhasználat kutatásának lehetőségei a kárpátaljai magyarok gyakorlóközösségeiben. In: Márku Anita–Hires-László Kornélia (szerk.): *Nyelvoktatás, kétnyelvűség, nyelvi tájkép. Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból*. Autdor-Shark, Ungvár. 71–89.
- Márku Anita 2015b: Kreatív nyelvhasználat, nyelvi vitalitás: a digitális kommunikáció hatása a kárpátaljai magyarok nyelvhasználatára. In: Gazdag Vilmos (szerk.): *Nyelvi és kulturális sokszínűség Kelet-Közép-Európában: érték és kihívások : Nemzetközi interdiszciplináris konferencia*. Absztrakt. Beregszász: II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont, 54.
- Márku Anita 2016: A kárpátaljai magyarok internetes nyelvhasználata: nyelvi kontaktus, identitás és kreativitás. In: Bartha Csilla (szerk.) *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXVIII.: A többnyelvűség dimenziói: terek, kontextusok, kutatási távlatok*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 129–146.
- Maynor, N. 1994: The Language of Electronic Mail: Written Speech? In Little, G – Montgomery, M. (eds.): *Centennial Usage Studies*. American Dialect Society, 78. évf. 1. sz. / 1994, 45-54.

- Molnár Eleonóra 2003: Egyházi Tehetséggondozás Kárpátalján: A Kárpátaljai Református Líceumok története 1993-2003. *Közoktatás*. 10. évf. 2-3. sz. / 2003, 9-13.
- Murray, D. E. 1990: CmC. *English Today*. 6. évf. 3. sz. / 1990, 42-46.
- Orosz Ildikó 1997: A Kárpátaljai Református Gimnáziumok. Esettanulmány. Pedagógia és Pszichológia Tanszék, Beregszász: kézirat.
- Pachné Heltai Borbála 2017: Nyelvcseré és szezonális migráció egy többnyelvű magyarországi közösségben: Nyelvi gyakorlatok, ideológiák és kommodifikáció társadalmi folyamatok nexusában. PhD értekezés. Kézirat. Elte BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola.
- Pásztor Kicsi Mária 2012: Van-e vajdasági magyar nyelvhasználat a Facebookon? *Hungarológiai Közlemények*. 13/43. évf. 1. sz. / 2012, 42–52.
- Shohamy, Elana 2006: *Language Policy: Hidden Agendas and New Approaches*. London: Routledge.
- Shohamy, Elena – Gorter, Durk 2009. Introduction. In. Elena Shohamy – Durk Gorter eds. *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. New York: Routledge.
- Szabó Dániel 1996: A kárpátaljai gimnáziumok születése. *Keresztyén nevelés*. 4. évf. 5. sz. / 1996.
- Szabó Tamás Péter 2013a. Térkép e táj... Iskolák nyelvi tájképe 1. *Nyelv és Tudomány*. 2013. március 22. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2013b. Hős honvédek nyomában. Iskolák nyelvi tájképe 2. *Nyelv és Tudomány*. 2013. március 28. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2013c. Táblák és ünnepek. Iskolák nyelvi tájképe 3. *Nyelv és Tudomány*, 2013. április 19. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2013d. Dicsőség és vidámság. Iskolák nyelvi tájképe 4. *Nyelv és Tudomány*. 2013. április 29. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2013e. Történetek a falon. Iskolák nyelvi tájképe 5. *Nyelv és Tudomány*. 2013. május 29. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2013f. Zászlók és táblázatok erdejében. Iskolák nyelvi tájképe 6. *Nyelv és Tudomány*. 2013. június 28. Utolsó letöltés: 2024. május 14.

- Szabó Tamás Péter 2013g: A tápláló betűtésza. Iskolák nyelvi tájképe 7. *Nyelv és Tudomány*. 2013. július 31. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2013h: Nézünk, mint a moziban? Iskolák nyelvi tájképe 8. *Nyelv és Tudomány*. 2013. augusztus 28. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2015: Mi minden fér a képre? *Nyelv és Tudomány*. 2015. június 2., <https://www.nyest.hu/hirek/mi-minden-fer-a-kepre>. Utolsó letöltés: 2024. május 14.
- Szabó Tamás Péter 2017: Keresztény iskolai nyelvi tájkép. *Regio*. 25. évf. 3. sz. / 2017, 82-112.
- Székely Levente – Szabó Andrea (szerk.) 2017: *Magyar Ifjúság Kutatás 2016 első eredményei: Ezek a mai magyar fiatalok!* Új Nemzedék Központ, 2016.
- Tódor Erika Mária 2014: Hogyan hívogat az iskola? Vizuális nyelvhasználat az iskolában. *Magiszter*. 12. évf. 4. sz. / 2014, 40–51.
- Tóth-Orosz Enikő 2016: Nyelvek a vizuális térben: Kárpátaljai magyarok települései hivatalos honlapjainak nyelvhasználata. In: *Értékek és kihívások. I. kötet: Nyelvtudomány*. Ungvár: Autdor-Shark. 230-238.
- Tóth-Orosz Enikő 2018: Egy Beregszászi járási település, Csoma nyelvi tájképe. In: Karmacs Zoltán – Máté Réka (szerk.): *Nyelvek és nyelvváltozatok térben és időben: Tanulmányok a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont kutatásaiból IV*. Ungvár: „RIK-U” Kiadó. 165-173.
- Varis, Piia 2015: Digital ethnography. In: Georgakopoulou, Alexandra – Spilioti, Tereza (eds.): *The Routledge Handbook of Language and Digital Communication*. Oxon–New York: Routledge. 55–68.
- Veszelszki Ágnes 2011. Digitális kommunikáció és nyelvtudomány. In: Balázs Géza (szerk.): *Nyelvészetről mindenkinek. 77 nyelvészeti összefoglaló*. Budapest: Inter. 56–60.
- Veszelszki Ágnes 2016: A netnyelvészet terminológiai és kronológiai áttekintése. In: Balázs Géza (szerk.): *Jelentés a magyar nyelvről, 2010–2015*. 56–73.
- Veszelszki Ágnes 2017: Netnyelvészet. Bevezetés az internet nyelvhasználatába. *Magyar Nyelvőr*. 141. évf. 4. sz. / 2017, 509–512.

INTERNETES FORRÁSOK

<https://dobronyigimi.at.ua/index/iskolank/0-22> [utolsó letöltés: 2024. május 14.]

https://hu.wikipedia.org/wiki/Nagydobronyi_Reform%C3%A1tus_L%C3%ADceum

[utolsó letöltés: 2024. május 14.]

<https://ittmagyarulis.hu/item/peterfalvi-reformatus-liceum/> [utolsó letöltés: 2024. május 14.]

<https://nbri.com.ua/iskolank/> [utolsó letöltés: 2024. május 14.]

<https://ittmagyarulis.hu/item/tecsoi-magyar-tannyelvu-bentlakasos-reformatus-liceum/>

[utolsó letöltés: 2024. május 14.]

<https://munkacs-katlic.org.ua/rolunk/> [utolsó letöltés: 2024. május 14.]

https://sztojkaliceumiskolankrol.blogspot.com/2017/08/bemutakozas_97.html [utolsó

letöltés: 2024. május 14.]

<https://honlap.parokia.hu/lap/tecsoi-reformatus-liceum/cikk/mutat/bemutakozas/> [utolsó

letöltés: 2024. május 14.]

РЕЗЮМЕ

У своїй роботі я досліджувала віртуальний мовний ландшафт шести закарпатських церковних шкіл. Досліджувані заклади – Ліцей с. Велика Добронь, Ліцей с. Пийтерфолво, Ліцей с. Великі Береги, Ліцей с. Тячів, Ліцей м. Мукачево та Ліцей м. Карачин. У рамках дослідження я щодня моніторила офіційні веб-сайти та офіційні сторінки у Facebook вищезгаданих ліцеїв, збирала дані з цих платформ та аналізувала їх. Я проаналізувала, зокрема, лінгвістичні пропорції (тобто мову, якою публікуються пости), а також поширювані зображення, мотиви та символи, що на них зображені. Я також звернула увагу на частку релігійних дописів, що з'являлися на сторінках Facebook, якими керували ліцеї протягом досліджуваного періоду, і окремо проаналізувала їхні мовні пропорції. Я також вважала важливим подивитися на розподіл тематики постів, які не були моїми власними, тобто поширили їх з інших платформ.

Для мене вже на початку дослідження було очевидно, що всі досліджувані мною навчальні заклади мають офіційний веб-сайт та офіційну сторінку у Facebook, адже у 21 столітті від кожного навчального закладу очікується поширення важливої інформації, подій та реклами, і це найпростіший спосіб зробити це з моменту винайдення Інтернету. Що мене особливо здивувало, так це те, що більшість опитаних закладів не мають активних веб-сайтів, за винятком реформатського ліцею с. Великі Береги, Мукачівського ліцею імені Святого Стефана та Карачаївського греко-католицького ліцею імені Штойка Шандора, оскільки ці заклади регулярно завантажують інформацію на свої веб-сайти. Таким чином, моя гіпотеза про те, що заклади регулярно обмінюються контентом на своїх сайтах, підтвердилася лише на 50%. Втім, та ж гіпотеза про активність на сторінках Facebook повністю підтвердилася, оскільки пости завантажувалися на сторінки Facebook майже щодня протягом досліджуваного періоду.

Моє дослідження також підтвердило мої гіпотези про співвідношення мов. Веб-сайти та Facebook-сторінки всіх досліджуваних мною установ містять як угорськомовний, так і україномовний контент, причому більшість цього контенту - угорською мовою. Однак уважне вивчення змісту текстів також підтвердило моє твердження про те, що українські тексти були спочатку написані угорською мовою, а потім перекладені на українську.

Оскільки досліджувані мною заклади є церковними, я припустила, що на сторінках усіх ліцеїв регулярно публікуються релігійні записи та зображення, і припустила, що тексти цих записів здебільшого угорською мовою. Дослідження показало, що в різних закладах це відбувається по-різному, але насправді всі школи мають на своїх веб-сайтах релігійні записи, більшість з яких угорською мовою, а також зображення і християнські символи. Важливо відзначити, що всі ліцеї мають хрест як символ і Біблію. Хотілося б також зазначити, що католицькі ліцеї через свою конфесійну приналежність мають значно більшу частку символів та емблем, наприклад, на Facebook-сторінці греко-католицького ліцею ім. Штойка Шандора в Карачфалві майже кожен релігійний пост має фотографію святого образу, свічки або хреста.

Окрім релігійних символів, на сторінках часто з'являються угорські та українські національні символи. Я вважаю їх важливими, оскільки вони показують, як учні та вчителі закладу ставляться до власної національної мови, а також до державної мови. Я виявила, що всі заклади докладають свідомих зусиль для збереження традицій (наприклад, у Реформатському ліцеї сю Великі Береги є ансамбль народного танцю, тому є багато фотографій учнів і вчителів, одягнених в угорські костюми, і учні регулярно влаштовують вистави 15 березня і 11 квітня), але вони також вважають важливим викладання державної мови і включення її в повсякденне життя (наприклад, український прапор і герб вивішені в багатьох місцях, і організуються заходи на багато українських державних або національних свят).

Наприкінці роботи можна зробити висновок, що дослідження віртуального лінгвістичного ландшафту є актуальним і вартим уваги, адже сьогодні саме контент найбільше впливає на молоде покоління в онлайн-просторі, а отже, є інструментом у наших руках для формування їхніх поглядів на мову, культуру та націю.

KÉPJEGYZÉK

1. kép. A Nagydobronyi Református Líceum hivatalos honlapjának főoldala	21
2. kép. A Nagydobronyi Református Líceum ukrán nyelvű bemutatása	22
3. kép. A Nagydobronyi Református Líceum elérhetősége	23
4. kép. A Nagydobronyi Református líceum hivatalos Facebook-oldalának profil- és borítóképe	23
5. kép. Két nyelven közzétett szöveg a Nagydobronyi Református Líceum március 15-én megrendezett ünnepegről.....	25
6. kép. A Nagydobronyi Református Líceum oldalán megosztott háromnyelvű karácsonyi köszöntés	26
7. kép. A Péterfalvai Református Líceum hivatalos honlapja	29
8. kép. A Péterfalvai Református Líceum honlapján szereplő ukrán nyelvű hivatalos iratok	29
9. kép. A Péterfalvai Református Líceum profil- és borítóképe.....	30
10. kép. A Péterfalvai Református Líceum Facebook-oldalán megosztott ukrán nyelvű bejegyzés	30
11. kép. A Péterfalvai Református Líceum hivatalos Facebook-oldalán szereplő kétnyelvű bejegyzés	31
12. kép. A Péterfalvai Református Líceum emlékműsora 2024. március 15-én	31
13. kép. A Tiszapéterfalvi Református Líceum által leggyakrabban megosztott oldal.....	33
14. kép. A Nagyberegi Református Líceum honlapjának főoldala	34
15. kép. A Nagyberegi Református Líceum adatai ukrán nyelven.....	34
16. kép. A Nagyberegi Református Líceum megemlékezése a „mennyei százak”-ról	35
17. kép. A Nagyberegi Református Líceum profil- és borítóképe	36
18. kép. Ukrán nyelvű bejegyzés a Nagyberegi Református Líceum Facebook-oldalán.....	36
19. kép. Facebook-bejegyzés az ukrán írásbeliség napján	37
20. kép. Angol és magyar nyelvű ünnepi köszöntő a Nagyberegi Református líceum Facebook-oldalán.....	37
21. kép. A Técsői Református Líceum parokia.hu portálon talált bejegyzései	40
22. kép. A Técsői Református Líceum Facebook-oldalának profil- és borítóképe.....	42
23. kép. A Técsői Református Líceum karácsonyi köszöntése	42
24. kép. A Técsői Református Líceum Facebook-oldalán közzétett álláshirdetés	42
25. kép. A Técsői Református Líceum magyar nyelvű felvételi tájékoztatója.....	43
26. kép. A Técsői Református Líceum ukrán nyelvű felvételi tájékoztatója	43
27. kép. A Munkácsi Szent István Líceum hivatalos honlapja.....	46
28. kép. A Munkácsi Szent István Líceum profil- és borítóképe	47
29. kép. A Munkácsi Szent István Líceum Facebook-oldalon található kétnyelvű bejegyzés.....	48
30. kép. A Munkácsi Szent István Líceum húsvéti köszöntése.....	48
31. kép. A Munkácsi Szent István Líceum diákjainak megemlékezése Tarasz Sevcsenko-ról	49
32. kép. A Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum hivatalos honlapja	51
33. kép. A Karácspfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum ukrán nyelvű honlapja	51

34. kép. A Karácsfalvai Líceum Facebook-oldalának profil- és borítóképe.....	52
35. kép. A Karácsfalvai Líceum kétnyelvű bejegyzése.....	52
36. kép. Megemlékezés a háborúban elesett katonákról.	53
37. kép. A Karácsfalvai Görögkatolikus Líceum húsvéti köszöntése	53
38. kép. Adventi alkalom a Karácsfalvai Líceumban	54

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra. A Nagydobronyi Református Líceum bejegyzéseinek nyelvi aránya	24
2. ábra. A Nagydobronyi Református Líceum vallási tartalmú bejegyzéseinek nyelvi aránya.....	25
3. ábra. A Nagydobronyi Református Líceum által megosztott bejegyzések forrásainak statisztikája	27
4. ábra. A Tiszapéterfalvi Református Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája.....	33
5. ábra. A Nagyberegi Református Líceum vallási tartalmú Facebook-bejegyzéseinek nyelvi arányai	38
6. ábra. A Nagyberegi Református Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája	39
7. ábra. A Técsői Református Líceum Facebook-oldalon megosztott bejegyzéseinek nyelvi aránya	41
8. ábra. A Técsői Református Líceum megosztott vallási tartalmú bejegyzéseinek nyelvi aránya..	44
9. ábra. A Tácsői Református Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája	45
10. ábra. A Munkácsi Szent István Líceum Facebook-bejegyzéseinek nyelvi arányai.....	47
11. ábra. A Munkácsi Szent István Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája	50
12. ábra. A Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum által megosztott bejegyzések statisztikája.....	55

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat. A Nagydobronyi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája	26
2. táblázat. A Tiszapéterfalvi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája	32
3. táblázat. A Nagyberegi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája	38
4. táblázat. A Tiszapéterfalvi Református Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája	44
5. táblázat. A Munkácsi Szent István Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája	50
6. táblázat. A Karácsfalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum megosztott bejegyzéseinek statisztikája.....	54

Звіт про перевірку схожості тексту Oxsico

Назва документа:

Mészár-Katalin_Magyar-szak_Magiszteri-dolgozat_2024.pdf

Ким подано:

Аніко Чурман

Дата перевірки:

2024-05-20 18:28:38

Дата звіту:

2024-05-22 10:36:14

Ким перевірено:

I + U + DB + P + DOI

Кількість сторінок:

69

Кількість слів:

13398

Схожість 8%	Збіг: 33 джерела	Вилучено: 0 джерела
Інтернет: 10 джерела	DOI: 0 джерела	База даних: 0 джерела
Перефразовування 1%	Кількість: 28 джерела	Перефразовано: 282 слова
Цитування 7%	Цитування: 35	Всього використано слів: 1312
Включення 0%	Кількість: 1 включення	Всього використано слів: 37
Питання 0%	Замінені символи: 0	Інший сценарій: 3 слова